

**KÁROLI GÁSPÁR
REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR**

**REFORMÁTUS HITTANOKTATÓ
(KATEKÉTA–LELKIPÁSZTORI MUNKATÁRS)**

ALAPKÉPZÉSI (BA) SZAK

KÉPZÉSI PROGRAMJA

– a 2024. szeptember 1-től életbe lépett mintatanterv szerint –

**Szakfelelős:
Dr. habil. Pap Ferenc**
tanszékvezető, egyetemi tanár

NAGYKÖRÖS

2024

TARTALOMJEGYZÉK

MINTATANTERV	4
MOBILITÁSI ABLAK.....	4
A SZAK KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEI	4
FILOZÓFIA	6
EKLÉZIASZTIKA	7
FELEKEZETISMERET	8
NEVELÉSTÖRTÉNET	11
ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIA ÉS DIDAKTIKA	12
KÖZÖSSÉGI NEVELÉS, KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS.....	16
A DIFFERENCIÁLÁS PEDAGÓGIÁJA AZ ISKOLÁBAN.....	17
BEVEZETÉS A PSZICHOLÓGIÁBA	19
FEJLŐDÉSLÉLEKTAN.....	20
SZEMÉLYISÉGLÉLEKTAN	21
PEDAGÓGIAI SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA.....	22
SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉSI ZAVAROK	23
ÓSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN I.	25
ÓSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN II.	25
ÚJSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN I.	26
ÚJSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN II.....	26
TEMATIKUS BIBLIAISMERET I.....	27
TEMATIKUS BIBLIAISMERET II.	28
ÓSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS I.	29
ÓSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS II.....	29
ÚJSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS I.	30
ÚJSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS II.	30
EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET I.	31
EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET II.	31
MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET I.	33
MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET II.	33
MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET III.....	33
TEOLÓGIAI ENCIKLOPÉDIA.....	35
DOGMATIKAI PROLEGOMENA	36
HITVALLÁSISMERET I.....	37

HITVALLÁSISMERET II.	37
TEOLÓGIAI ETIKA I.....	38
TEOLÓGIAI ETIKA II.	38
KATECHETIKA I.	39
KATECHETIKA II.....	39
KATECHETIKA TANTÁRGYPEDAGÓGIA I.....	41
KATECHETIKA TANTÁRGYPEDAGÓGIA II.*	41
KATECHETIKA TANTÁRGYPEDAGÓGIA III.....	41
VALLÁSLÉLEKTAN.....	44
LITURGIKA.....	46
EGYHÁZI ÉNEK I.....	48
EGYHÁZI ÉNEK II.	48
EGYHÁZI ÉNEK III.	48
EGYHÁZI ÉNEK IV.....	48
EGYHÁZI ÉNEK V.	48
EGYHÁZI ÉNEK VI.....	48
HITTANOKTATÓI GYAKORLAT I.....	49
HITTANOKTATÓI GYAKORLAT II.	49
HITTANOKTATÓI GYAKORLAT III.*	49
HITTANOKTATÓI GYAKORLAT IV.**	49
HITTANOKTATÓI GYAKORLAT V.	49
HITTANOKTATÓI GYÜLEKEZETI GYAKORLAT	51
ÖSSZEVONT KOMPLEX HITTANOKTATÓI GYAKORLAT	53
TESTNEVELÉS	55
KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉGEK	56
SZAKMAI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ GYAKORLAT I.	56
SZAKMAI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ GYAKORLAT II.	57
SZEMINÁRIUM I.	58
SZEMINÁRIUM II.....	58
SZEMINÁRIUM III.	58
SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ (SNI) GYERMEKEK HITTANOKTATÁSA ...	61
ÉNEKKAR I. Kritériumfeltétel	63
ÉNEKKAR II. Kritériumfeltétel.....	63
ÉNEKKAR III. Kritériumfeltétel	63
ÉNEKKAR IV. Kritériumfeltétel	63

SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG	64
SZAKDOLGOZAT, ZÁRÓTANÍTÁS	65
SZAKDOLGOZATI KONZULTÁCIÓ I. <i>Kritériumfeltétel</i>	65
SZAKDOLGOZATI KONZULTÁCIÓ II. <i>Kritériumfeltétel</i>	65
SZAKDOLGOZATI ZÁRÓKONZULTÁCIÓ	65
HITTANOKTATÓI ZÁRÓTANÍTÁS	66

MINTATANTERV

A képzés mintatanterve az alábbi oldalon érhető el:

<https://pk.kre.hu/index.php/oktatas-informaciok/mintatantervek>.

MOBILITÁSI ABLAK

A hallgatók külföldi, 30 napot meghaladó mobilitására a képzés 2. félévét ajánlja úgy, hogy a 30 napot meghaladóan külföldi intézményben folytatott tanulmányokat folytató hallgató

- a pedagógusképzés képzési területéhez és a hitéleti képzési területéhez tartozó szakok mintatanterveiben előírt szakmai gyakorlatot nem teljesítheti külföldön,
- a mobilitás félévében csak olyan tantárgyat vehet fel a küldő intézményében, amit a Tanulmányi Bizottság a határozatában közölt feltételekkel a mobilitással érintett félév előtti szemeszter során engedélyezett.

A hallgatói mobilitásról részletes információk: <https://pk.kre.hu/index.php/hallgatoi-mobilitasi-palyazatok>.

A SZAK KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEI

1. Katechéta-lelkipásztori munkatárs alapképzési szak képzési és kimeneti követelményei

A) Katechéta szakirány

Az alapképzési szak megnevezése: katechéta-lelkipásztori munkatárs

Szakirány: katechéta (református hittanoktató)

Az alapképzési szakon szerorzhető végzettségi szint: alapfokozat (BA)

Szakképzettség: református hittanoktató

angol nyelven: BA in Christian Education

Képzési terület: hittudomány

Képzési idő: minimum 6 félév, finanszírozott 8 félév

Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180 kredit

Az alapképzési szak célja

- a) A képzés célja olyan református hittanoktatók képzése, akik elméletileg megalapozott pedagógiai és pszichológiai ismeretekkel, a megfelelő készségek és képességek birtokában, valamint gyakorlati felkészültséggel rendelkeznek ahhoz, hogy közoktatási és gyülekezeti keretben a 8. évfolyammal bezárólag hittanoktatói munkát végezzenek.
- b) Ismereteik alkalmazását illetően képesek a Szentírás önálló tanulmányozására, rendelkeznek a szakterület műveléséhez szükséges történeti és rendszeres teológiai, valamint pedagógiai és pszichológiai ismeretanyaggal.

c) A gyakorlati képzés olyan ismeretanyag megszerzésére irányul, amely révén a hittan-
oktatók felelősségteljes, szakszerű és hatékony nevelőmunka végzésére és a tananyag
didaktikailag megalapozott és módszertanilag kimunkált oktatására alkalmasak.

A törzsanyag (szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök)

- a) alapozó ismeretek: pedagógia, pszichológia, informatika, filozófia, egyház- és fele-
kezetismeret,
- b) szakmai törzsanyag: bibliai, rendszeres teológiai, egyháztörténeti és gyakorlati teoló-
giai ismeretek,
- c) gyakorlati képzés: hospitálás és összefüggő szakmai gyakorlat,
- d) értelmiségi, nem szakmai tanegységek,
- e) szabadon választható szakmai tanegységek.

Szakedolgozat

Szabadon választott témához kapcsolódó tudományos eredmények önálló feldolgozása
és összegzése, ill. saját kutatási eredmények bemutatása.

Szigorlatok

A szakmai törzsanyag számonkérése: bibliai, rendszeres teológiai, történelmi, gyakorlati
teológiai szigorlat

Záróvizsga: (1) elfogadott szakedolgozat vizsgabizottság előtti megvédése; (2) szóbeli
vizsga

Oklevél

Az oklevél minősítését a szigorlatok, a záróvizsga és a szakedolgozat eredményeinek
átlaga adja.

Nyelvi követelmények

Egy idegen nyelvből középfokú C típusú államilag elismert, illetve azzal egyenértékű
nyelvvizsga, mely feltétele az oklevél kiadásának

Megjegyzés: A képzési és kimeneti követelményrendszert az intézmények a gyakorlati
egyházi igények figyelembe vételével bővíthetik.

Tantárgy kódja PK KN1201; PK KL1201			Tantárgy neve FILOZÓFIA		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az európai filozófia fejlődésmenetének áttekintése, a gondolkodás korszakainak behatárolása, az egyes korszakok legfontosabb fogalmainak elsajátítása. A különböző korok világképének megismerése, a megszerzett tudásanyag segítségével ezek összehasonlítása. Az egyes filozófiai áramlatok megismerésének segítségével a hallgatók absztrakt gondolkodásának fejlesztése, a filozófiai szakkifejezések pontos használata. Az európai gondolkodástörténet döntően tematikus, illetve történeti megközelítése.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A tananyag öt témát ölel fel: a filozófia, az Isten, az ember, a szabadság, az igazság filozófiai fogalmait veszi górcső alá. 2. Továbbá a filozófia történetének rövid áttekintését adja: az ókori filozófia (preszokratikusok; a klasszikus korszak: Szókratész, Platón, Arisztotelész; a hellenisztikus filozófia: sztoicizmus, epikureizmus, szkepticizmus, eklekticizmus, újplatonizmus); 3. Filozófia a középkorban (patrisztika, a skolasztikus módszer, az univerzálé-vita, Aquinoi Tamás); 4. Az újkori filozófia: a reneszánsztól Hegelig (különös tekintettel a felvilágosodás racionalista és empirista filozófiai irányzataira, Kant kopernikuszi fordulatára - kitekintéssel a felvilágosodás kritikájára, továbbá a német idealizmusra); 5. Irányzatok a XIX. századtól napjainkig a teljesség igénye nélkül. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Boros Gábor (főszerk.): <i>Filozófia</i>, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2013. ▪ Bolberitz Pál: <i>A keresztyén bölcsélet alapjai</i>. Budapest, 2002. ▪ Dupré, Ben: <i>Filozófia, 50 fogalom, amit ismerni kell</i>, Ventus Libro Kiadó, 2013 (Kötelezőek a kijelölt részek) ▪ Fila Lajos: <i>Bölcsleltudomány</i>. Kairosz, 2005. ▪ <i>Filozófiatörténeti szöveggyűjtemény I-II</i>. Szerk.: Demeter Katalin, Budapest, 1994. ▪ Habermas, Jürgen: <i>Filozófiai diskurzus a modernségről</i>. Budapest, 1998. ▪ King, Peter J.: <i>Száz nagy filozófus</i>. Budapest, 2005. ▪ Nyíri Tamás: <i>A filozófiai gondolkodás fejlődése</i>. Budapest, 1991. ▪ Russel, Bertrand: <i>A nyugati filozófia története</i>. Budapest, 1997. ▪ Steiger Kornél: <i>Bevezetés a filozófiába – Szöveggyűjtemény</i>. Budapest, 1992. ▪ Störig, Hans Joachim: <i>A filozófia világtörténete</i>. Budapest, 2005. ▪ Szabó Tibor: <i>Életutak és életelvek Dantétól Derridáig</i>. Budapest, 2005. ▪ Warburton, Nigel: <i>Bevezetés a filozófiába</i>. Budapest, 2005. 					

Tantárgy kódja PK KN1101; PK KL1101			Tantárgy neve EKLÉZIASZTIKA		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tanegységet közösen hallgatják a hitéleti szakok képzéseiben résztvevők. A stúdium alapos és rendszerezett ismereteket ad a Magyarországi Református Egyház szolgálatáról, felépítéséről, hogy az egyházi szolgálatra készülők szolgálatuk kontextusáról és aspektusairól kellő ismeretekkel rendelkezzenek. Az ekléziasztika gyakorlati teológiai diszciplína, amely alapvetően nem az egyház bibliai/biblikus és rendszeres teológiai értelmezésével, hanem empirikus bemutatásával foglalkozik.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az ekléziasztika helye és feladata 2. Az egyház valósága és aspektusai; az egyház definíciója/definíciói 3. A Magyarországi Református Egyház életének alapjai, öröksége és helyzete 4. A Magyarországi és Magyar Református Egyház szervezete 5. A Magyar Református Egyház (2009. május 22.); a magyar ajkú reformátusság a Kárpát-medencében és világszerte; a magyar reformátusság közös szervezetei és ügyei (pl. MRETZS; GK) 6. Az egyház szolgálata, igehirdetői, tanítói és nevelői szolgálata; sákramentumok; egyház és iskola 7. Az egyház kormányzása, igazgatása, képvisellete 8. Az egyház missziói és diakóniai szolgálata 9. Az egyház és az egyházközség igazgatása, gazdálkodása 10. Az egyház és az egyházközség intézményei 11. Az egyház és az egyházközség tisztségviselői és alkalmazottai 12. A Magyarországi Református Egyház ökumenikus és nemzetközi kapcsolatai 13. Az egyház és a kulturális örökség 14. Egyház és állam 15. Kitekintés 					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A Magyarországi Református Egyház törvényei</i> (http://www.reformatus.hu/egyhazunk/) ▪ Kijelölt szakirodalom <p>AJÁNLOTT IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fekete Károly: <i>A gyülekezetépítés szolgálatában</i>. Budapest, 2000. ▪ http://reformatus.hu/egyseg/ ▪ http://www.majus22.org/ ▪ http://www.reformatus.hu/ ▪ Imre Lajos: <i>Ekléziasztika. Az egyház élete és szolgálata</i>. Budapest, 1941. ▪ Kádár Ferenc: <i>Egyház itt és most. Az ekléziasztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei</i>. Sátoraljaújhely, 2006. (doktori értekezés, kézirat) ▪ Kozma Zsolt: <i>Ekléziasztika</i>. Kolozsvár, 2000. ▪ Stott, John: <i>Az élő gyülekezet</i>. Budapest, 2009. ▪ Török Péter: <i>Magyarországi vallási kalauz 2004</i>. Budapest, 2004. 					

Tantárgy kódja PK KN1102; PK KL1102			Tantárgy neve FELEKEZETISMERET		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az egyházi és világi szakon tanuló hallgatók hivatásuk végzése során sokféle felekezettel fognak találkozni, ezért fontos, hogy eligazodjanak a keresztyén felekezetek világában. Tudjanak különbséget tenni egyház és szekta között. Ismerjék fel az egyes szektákban rejlő veszélyeket. Ugyanakkor legyenek készek más történelmi egyházakkal történő együttműködésre, más felekezetek értékeinek tiszteletben tartására. Ápolják a reformátorok örökségét, csakúgy, mint az ökumenikus törekvéseket.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A tantárgy keretében a hallgatók átfogó ismeretet kapnak a keresztyén felekezetek világáról. A zsidósággal kezdődően a keresztyénség keleti és nyugati ágának történelmi egyházait vesszük sorra, majd a „kisegyházak” és a szekták kerülnek a tematika szerint megvitatásra. Az egyes egyházak, bejegyzett vallásfelekezetek alapítóit, hitvallásait, egyházi szokásait, alapigazságait kísérjük figyelemmel. Minden hallgató egy felekezetről vagy szektáról személyes tapasztalatot szerez, amelyet önállóan feldolgoz és megoszt a csoport többi tagjával. Fontos, hogy az adott felekezetről szóló szakirodalmat, vagy az általuk kiadott könyveket és újságokat közösen átlapozzuk, az érdekesebb, jellegzetesebb fejezeteket együtt megbeszéljük.</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bajusz Ferenc: <i>Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái. A keresztyén felekezetek I.</i> Budapest, 1980. ▪ Bajusz Ferenc: <i>Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái. A keresztyén felekezetek II. A protestantizmus elágazódásai az unitáriusoktól az Újapostoli gyülekezetekig.</i> Budapest, 1979. ▪ Bellinger, Gerhard J. : <i>Nagy valláskalauz. 670 vallás, egyház és kultusz, világnézeti-vallási mozgalom és társaság, valamint vallásfilozófiai iskola lexikona.</i> Budapest, 1993. ▪ Bütösi János: <i>Tévtanítások pergőtüzében. Néhány mai szekta és szektás mozgalom bemutatása önmeghatározásuk, valamint amerikai és hazai tapasztalatok alapján.</i> Budapest, 1994. ▪ Colijn, Jos: <i>Egyetemes egyháztörténet. Előadások az egyetemes keresztyén egyház történelmének körképéhez.</i> Sárospatak, 1996. (H.n., 2001.) ▪ Fekete Péter: <i>Az egyház és a szekta. Teológiai doktori értekezés (1967). [Az egyház kérdezi a szektát és a szekta kérdezi az egyházat].</i> Budapest, 1993. ▪ Chadwick, H. – Evans, G. R. (szerk.): <i>A keresztyén világ atlasza.</i> Budapest, 1993. ▪ Lugosi Ágnes – Lugosi Győző (szerk.): <i>Szekták – új vallási jelenségek. Tanulmányok, dokumentumok.</i> Budapest, 1998. ▪ Ökumenikus Tanulmányi Füzetek ▪ Ladányi Sándor–Papp Kornél–Tökéczki László (szerk.): <i>Egyháztörténet 2. Tankönyv és tanári kézikönyv 1711-től napjainkig.</i> Budapest, 1998. ▪ Tóth Kása István–Tökéczki László–Ladányi Sándor – Papp Kornél (szerk.): <i>Egyháztörténet 1. Tankönyv és tanári kézikönyv a kezdetektől 1711-ig.</i> Budapest, 1997.; 21999. 					

Tantárgy kódja PK KN1213; PK KL1213			TANTÁRGY NEVE DIGITÁLIS KULTÚRA ALAPISMERETEK		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentke- zési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óra- szám:	Kredit:	Óra típusa: Szeminárium	Értékelés módja: Évközi jegy
I.	30	2	2		

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az oktatás-nevelést támogató, továbbá az adminisztrációt segítő eszközökkel/programokkal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A stúdium során a hallgató ismereteket és elemi gyakorlatot szerez a számítástechnikai eszközök használatában. A stúdium feladata megalapozni, hogy további számítástechnikai ismeretek és gyakorlat birtokában alkalmazásokat a felhasználói útmutató alapján használni tudjon munkájában és a szabadidős tevékenységek irányítása alkalmával. Megismeri az információs társadalom jellemzőit, a digitális környezetben rejlő lehetőségeket, valamint az algoritmusok és a kódolás gondolkodásra és pedagógiai folyamatokra gyakorolt hatását.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

Főbb témák:

1. - A számítógép fizikai felépítésének, valamint a hardvereszközök funkcióinak ismerete
2. - Az elemi kezelési ismeretek megszerzése egy operációs rendszer alapszolgáltatásainak használata
3. - Mappa és állományműveletek, dokumentumfajták megkülönböztetése, csoportosítása.
4. - informatikai alapkompenciák megszerzése a szövegszerkesztés, a táblázatkezelés és a prezentációkészítés területén
5. - szakmai informatikai programok felhasználói szintű ismerete
6. - infokommunikációs rendszerek használata, hálózatokon és a WEB-en, az internetről történő elemi információszerzés lehetőségeinek megismerése.
7. - Egyszerű, a hétköznapi életben előforduló számítási feladatok megoldása
8. - Döntési folyamatok modellezése az információs rendszer és adatbázisainak aktív felhasználásával
9. - A képzési terület sajátosságainak megfelelő adatbázisok kezelése, a meglévő adatbázisokból lekérdezési feladatok meghatározása és megoldása adott szakmai cél szerint.
10. - Egyszerű algoritmusok, adatok értelmezése, csoportosítása
11. - Ismerkedés terület-specifikus oktatóprogramokkal, e-learning anyagokkal, multimédiás és adminisztrációt segítő informatikai eszközökkel, ezek alkalmazásának metodikája, beépítésének lehetőségei a nevelő-oktató munkába
12. - Szabadon választott oktatóprogram vagy számítógépes játék beépítése egy adott gyermekcsoport tevékenységébe.

- Fejlesztő tartalmak digitális eszközökkel támogatott létrehozása

SZAKIRODALOM:

- A tematikához kapcsolódó kiadott jegyzetek, webes anyagok.
- Fegyverneki Gergő: IKT-s ötlettár, Neteducatio Kft, 2016.
- Bártfai Barnabás: Office 2010. BBS-INFO Kiadó, 2011.
- Négyesi Imre, Muha Lajos –Nyílt forráskódú rendszerek alkalmazása, NT Nonprofit Közhasznú Kft, Budapest, 2013.

Kátai Zoltán – Nyakóné Juhász Katalin – Zsakó László: Mivel foglalkozik az informatika szakmódszertan? ,INFODIDACT' 08 Informatika Szakmódszertani Konferencia, Szombathely, 2008

Tantárgy kódja PK KN1301; PK KL1301			Tantárgy neve NEVELÉSTÖRTÉNET		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A tantárgy oktatásának célja, hogy megalapozza a leendő tanítók/hittanoktatók történelmi szemléletét a pedagógia elméletének és az intézményes gyakorlat fejlődésének tanulmányozásához. A tantárgy kiemelt feladata annak a felismertetése a hallgatókkal, hogy a jelenkor pedagógiai elmélete és gyakorlata történelmi fejlődés eredménye. A tantárgy célja az egyetemes és a hazai neveléstörténet legjelentősebb összefüggéseinek (a mai pedagógiai elmélet és gyakorlat előzményeinek) feltárása, a legjelentősebb pedagógiai gondolkodók nézeteinek bemutatása, valamint a pedagógiai intézményrendszer fejlődési folyamatainak áttekintése.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

1. A nevelés célja, tartalma és módszerei az egyes történelmi korszakokban az őskortól napjainkig.
2. Felfogások a gyermekkorról, a gyermekkép alakulása a kezdetektől napjainkig, a szülő-gyermek kapcsolattörténet változásai. Gyermekkép az Európán kívüli kultúrákban.
3. A neveléstörténet tárgya, jellege, forrásai, funkciója. A nevelés eredete, az intézményes nevelés megjelenése az ókori Keleten. A görög és római nevelést meghatározó tényezők. Görög filozófusok.
4. A középkori nevelés kialakulása, a klasszikus nevelés intézményei. A különböző irányzatok – humanizmus, reneszánsz, reformáció, katolikus megújulás – hatása a nevelésre.
5. Felvilágosult polgári elvek a nevelésben: Locke, Rousseau. Pestalozzi pedagógiája. Herbart és a neohumanizmus. Fröbel munkássága.
6. Az intézményes kisgyermeknevelés kezdetei: a XVIII–XIX. sz. (Owen, Wilderspin munkássága). Nevelésügy a reformkorban, a magyar óvodai mozgalom és alsó fokú oktatás kibontakozása (Brunszvik Teréz, Wargha István, Ney Ferenc).
7. A magyar polgári pedagógia kibontakozása, Eötvös népoktatási törvénye, a kiseddévási törvény.
8. Az oktatás szervezeti kereteit megújító reformtörekvések, az elméleti pedagógia és az óvodapedagógia főbb irányzatai.
9. Reformpedagógia és életreform mozgalom. Oktatáspolitikai és iskoláztatás-történet a XX. század első felében: Klebelsberg Kunó és Hóman Bálint. A 20. sz. második felének pedagógiai áramlatai.
10. Napjaink pedagógiai, kisgyermek pedagógiai törekvései, a nevelést szabályozó dokumentumok.

SZAKIRODALOM:

- Albert, B. Gábor: *A nevelés történelmi és elméleti alapjai*. Kaposvári Egyetem, Kaposvár, 2011.
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris Kiadó, Budapest, 1999.
- Kéri Katalin (szerk. és magyarító szövegekkel ellátta): *Távoli tájak, ismeretlen gyerekek. Mozaikok a nevelés történetéből*. III. JPTE Tanárképző Intézet, Pécs, 1997. (<http://kerikata.hu/publikaciok/text/mozaik03/mozaik03.htm>)
- Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001.
- Pukánszky Béla: *Gyermeküket tanító apák*. Iskolakultúra, 3., 2002, 3–15.

Tantárgy kódja PK KN1302; PK KL1302			Tantárgy neve ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIA ÉS DIDAKTIKA		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az Általános pedagógia és didaktika című tantárgy célja, hogy a leendő pedagógusok és a pedagógiával mint tudománnyal elmélyültebben foglalkozó kíváncsi hallgatók számára bevezetést nyújtson a pedagógia alapvető témaköreibe, rész tudományainak általános fogalmaiba, valamint legfontosabb kutatási eredményeibe, és ezáltal biztosítsa a hallgatók számára az alapvető pedagógiai ismereteket és tájékozódást. Ezeket túl alapvető cél az is, hogy a tantárgy bemutassa a tanítás és tanulás tudományát, az oktatás célrendszerét, tartalmát, az oktatási stratégiákat és módszereket, az oktatás szervezési módjait, kereteit és formáit, valamint a pedagógiai értékelést. A tantárgy vizsgálja még az oktatásban részt vevő tanuló és pedagógus személyiségét, valamint kitér a különleges bánásmódot igénylő gyermekek és csoportok oktatására is. A tanító/hittanoktató szakos hallgatók esetében további cél, hogy a tantárgy tanulása során fejlődjenek iskolapedagógiai ismereteik és az ahhoz kapcsolódó készségeik, képességeik, szemléletük, kultúrájuk. Mindez annak érdekében, hogy képessé váljanak a családi élet kiegészítésére az kisiskoláskorú gyermekek személyiségfejlődése esetében, valamint későbbi nevelőmunkájukban a saját maguk kreativitásának gazdagítására, fejlesztésére törekedjenek, végül ismerjék meg és alkalmazzák a nevelési és oktatási eszményeket, elveket, módszereket és eszközöket a hatékony iskolai nevelés érdekében.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

1. A didaktika helye a neveléstudomány rendszerében. Az általános pedagógia alapkérdései. A nevelés és az oktatás fogalma, viszonya, belső kapcsolatrendszere. A didaktika alapfogalmai: tanítás, tanulás, ismeret, jártasság, képesség, készség. Oktatás és képzés viszonya. Az oktatásról való gondolkodás történeti fejlődése.
2. Az oktatás, mint tanulás és tanítás egysége. Az oktatási stratégia fogalma, értelmezése. Az oktatási stratégiák rendszere, típusai. Tanulási orientációk, stílusok, stratégiák. A tanulás tanításának pedagógiai kérdései, az önálló tanulás.
3. Az oktatás cél- és követelményrendszere. A célok kiválasztásának szempontjai. Az oktatás céljait és követelményeit rendszerbefoglaló taxonómiai elvek.
4. Az oktatás folyamata. Az oktatási folyamatról való gondolkodás történeti fejlődése. Az oktatási folyamat felépítése, a folyamat során megvalósuló didaktikai feladatok rendszere.
5. Az oktatás tartalma. A tanterv fogalma, tartalma, funkciói és változatai. Az oktatási tartalom kiválasztását meghatározó tényezők.
6. Motiváció az oktatásban, a tanítási órán. A motiváció és a tanulás kapcsolata. Alapvető motivációs elméletek. A tanulási motiváció szintjei. A teljesítménymotivációt befolyásoló tényezők.
7. Az oktatás szervezeti keretei és formái. Az osztály, mint szervezeti keret. A tanítási óra, mint alapvető szervezeti forma.
8. Az oktatás szervezési módjai (munkaformái). A frontális, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka. Az oktatás szervezési módjainak szimultán alkalmazási lehetőségei.
9. Az oktatás módszerei. A módszerek csoportosításának lehetőségei. Az egyes oktatási módszerek sajátosságai. A módszerek kiválasztását meghatározó tényezők.
10. Az oktatás eszközei és tárgyi feltételei. A taneszközök fejlődése, csoportosítása, kiválasztásának szempontjai. Az oktatástechnológia szerepe.
11. Az oktatás tervezése. A tervezés értelmezése, szintjei az iskolai oktatómunkában. A Nemzeti Alaptanterv (NAT) és a kerettantervek. A helyi tanterv, mint az iskolai pedagógiai program (IPP) része. A pedagógus egyéni tervezőmunkája (tanmenet, tematikus terv, óravázlat).
12. A pedagógiai értékelés. Az ellenőrzés és az értékelés fogalma, viszonya. A pedagógiai értékelés funkciói, formái, viszonyítási alapjai. A mennyiségi és minőségi értékelés. A külső és belső értékelés. Mérés, vizsgarendszer.

13. Egységesség és differenciáltság az oktatásban. Az egységesség és differenciáltság értelmezési szintjei. A differenciálás pedagógiai, didaktikai alapjai. Tehetséggondozás és felzárkóztatás.
14. A gyermek az oktatás folyamatában. A gyermekstátusz változásai a nevelés történetében. A gyermek megismerésének módszerei. A különleges pedagógiai bánásmódot igénylő gyermek. Az integrált oktatás formái.
15. A pedagógus az oktatás folyamatában. A tanári hatékonyság értelmezési lehetőségei. A kezdő pedagógus sajátos helyzete az iskolában. A pedagógusmunka törvényi szabályozása.
16. Kommunikáció az oktatásban. A kommunikáció fogalma, elemei. A kommunikációs rendszerek csoportosítása. Az oktatási kommunikáció jellemzői, funkciói, a hatékony tanári kommunikáció. A rejtett tanterv fogalma, szerepe.

SZAKIRODALOM:

- *A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről* <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>
- *Nemzeti Alaptanterv (NAT) Melléklet a 110/2012. (VI. 4.) számú kormányrendelethez.*
http://www.budapestedu.hu/data/cms149320/MK_12_66_NAT.pdf
- *Nemzeti Alaptanterv (NAT)*
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200110.kor>
- *Köznevelési kerettantervek (2012 és 2020)*
<https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek>
- *Az óvodai nevelés országos alapprogramja (ÓNOAP) (2012)*
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor>
- Falus Iván (szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.
http://kovacsberni.hu/wp-content/uploads/2018/09/2011_0001_519_42498_2-2.pdf
- Bruner, Jerome: *Az oktatás kultúrája.* Gondolat Kiadó, Budapest, 2004.
- Gombos Norbert: *Oktatáselmélet.* SZIE GTK Tanárképző Intézet Kiadványai. SZIE GTK PTI, Gödöllő, 2011.
- Hunyady Györgyné – M. Nádasi Mária: *Pedagógiai tervezés.* Comenius Bt., Pécs, 2004.
- Kron, Friedrich: *Pedagógia.* Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
- Lappints Árpád: *Tanuláspedagógia. A tanulás tanításának alapjai.* Comenius Bt., Pécs, 2002.
- M. Nádasi Mária: *Adaptivitás az oktatásban.* Comenius Bt., Pécs, 2001.
- Nahalka István: *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia.* Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2002.
- Nagy Sándor: *Az oktatás folyamata és módszerei.* Volos Bt., Budapest, 1995.
- Schaffhauser Franz: *A nevelés alanyi feltételei.* Telosz Kiadó, Budapest, 2000.
- Szenczi Árpád: *Neveléstani alapkérdések.* Eötvös József Kiadó, Budapest, 2000.
- Sztó Imre: *A tanulási stratégiák fejlesztése.* ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2003.

PK KN1309 PK KL1309			NEVELÉSELMÉLET		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel:
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óra-szám:	Heti óra-szám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	2	Előadás	Vizsga
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:</p> <p>A Neveléstudomány alapvető célja, hogy bemutassa a nevelés elméletének értelmezési kereteit, az alapvető nevelési modelleket, metodikákat és módszereket, valamint a nevelés különböző területei lényegének és céljainak meghatározását, alapvető feladatainak értelmezését, továbbá a legáltalánosabb értelemben a nevelésre vonatkozó filozófiai előfeltevések és tudományos tanok által alátámasztott általánosításokat, tételek együttesét, illetve többé-kevésbé összefüggő rendszereit.</p> <p>A tantárgy oktatásának fontos célja a meghatározó neveléstudományi alapfogalmak áttekintése, a nevelők elméleti és módszertani kultúrájának, pedagógiai kompetenciájának megalapozása. A tantárgy kiemelt feladata a leendő nevelők pedagógiai műveltségének biztosítása, melyek révén képessé válnak a gyermekek nevelésére, a nevelési feladatok hatékony megoldására, a gyakorlati nevelési helyzetek tudatos értelmezésére, a nevelési folyamat tervezésére, szervezésére és értékelésére. A tantárgy hozzájárul a pedagóguspályához szükséges önismeret és önreflexió fejlesztéséhez, a szakmával kapcsolatos pozitív attitűdök kialakításához.</p> <p>A tantárgy feladata a szakirodalomban való tájékozódás segítése, a pedagóguspályához szükséges önismeret és önreflexió fejlesztése, a szakmával kapcsolatos pozitív attitűdök kialakítása.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <p><u>Főbb témák:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A pedagógia tudományos rendszere. A nevelés fogalma, nevelés és szocializáció kapcsolatrendszere. A nevelés és oktatás kapcsolatrendszere. A gyermekképzés történeti változásai. 2. Nevelési célok, nevelési értékek. A nevelési cél és érték fogalma, kapcsolata. A nevelési célok hierarchiája, a nevelési érték tartalma. 3. A nevelés folyamata. Az öröklődés és a nevelés szerepe. A nevelési folyamat felépítése, a motiválás szerepe a nevelési folyamatban. Értékközvetítés és képességfejlesztés. 4. Nevelési feladatok. Értelmi nevelés. Erkölcsi nevelés és jellemformálás. Esztétikai nevelés. Az egészséges életmód szükséglete. Új nevelési tartományok. 5. A nevelés módszerei. A nevelési módszer fogalma, megválasztásának szempontjai. A személyiségformálás közvetlen és közvetett módszerei. A módszerek csoportosítása a személyiségformáló funkció szerint. Segítő, támogató módszerek. A jutalmazás és büntetés szerepe a nevelési folyamatban. 6. A nevelés színterei I. Az elsődleges szocializáció fogalma, színterei. A család a nevelési folyamatban, családtípusok. A család szocializációs funkciói. A családi kommunikáció. Nevelési stílusok. A család és az intézmény kapcsolata. 7. A nevelés színterei II. A szervezett szocializáció fogalma, az intézményes szocializáció sajátosságai. A szociális és a szervezett tanulás jellemzői. 8. A gyermek a nevelési folyamatban. A gyermeki személyiség megismerése. A különleges pedagógiai bánásmódot igénylő gyermek. Az integráció és inkluzív nevelés. A gyermekvédelem neveléstudományi vonatkozásai. 9. A pedagógus szerepe a nevelési folyamatban. A pedagógus kompetenciái. A pedagógiai hatékonyság értelmezési lehetőségei. Nevelői magatartás, vezetési stílus és csoportlétkör. A kezdő pedagógus. A pályaszocializáció és mentálhigiéné kérdései. 10. A pedagógus kommunikációja. Kommunikációelméleti alapok, kommunikációs rendszerek. A kommunikáció szerepe a nevelőmunkában. Az eredményes kommunikáció feltételei. A rejtett tantervi hatásrendszer a gyermeknevelés folyamatában. 11. Konfliktusok a nevelőmunkában. A konfliktus fogalma, szerepe. Konfliktusok típusai, fokozatai. A konfliktuskezelés folyamata. 					

12. A nevelési folyamat tervezése. A tartalmi szabályozás fogalma, szintjei. A nevelési folyamat tervezésének országos, intézményi (helyi) és egyéni szintje. Az iskolai pedagógiai program.

SZAKIRODALOM:

- Zrinszky László: *Neveléstudomány*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002.
- Bábosik István: *Neveléstudomány*. Osiris Kiadó, Budapest, 2004.
- Horváth Attila: *Elméletek a nevelésről*. Okker Oktatási Iroda, Budapest, 1996.
- Schaffhauser Franz: *A nevelés alanyi feltételei*. Telosz Kiadó, Budapest, 2000.
- Szenczi Árpád: *Neveléstudományi alapkérdések*. Eötvös József Kiadó, Budapest, 2000.
- Zsolnai József: *Bevezetés a pedagógiai gondolkodásba*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996.
- Kluge Norbert: *Bevezetés a rendszeres pedagógiába*. Keraban Könyvkiadó, Budapest, 1994.
- Nagy József: *XXI. század és nevelés*. Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
- Golnhofer Erzsébet – Nahalka István (szerk.): *A pedagógusok pedagógiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001.
- Rambala Éva: *Az erőszakmentes kommunikáció alapjai*. Kulcslyuk Kiadó, Budapest, 2013.
- Szenczi Árpád: *Professzionális nevelés - érték közvetítés társas-lelkületi alapon*, Eötvös József Kiadó, Budapest, 2018.

PK KN1308 PK KL1308			KÖZÖSSÉGI NEVELÉS, KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS		
			Tárgyfelvételi előfeltétel	Vizsgajelentkezési előfeltétel:	
			–	–	
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óra-szám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	30	2	2	Szeminárium	Évközi jegy
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:</p> <p>A tantárgy alapvető célja, hogy bemutassa a csoport és a közösség fogalmi rendszerét, a csoport fejlesztésének lehetőségeit, a csoport és a közösség kapcsolódását, valamint a közösségfejlesztés módszertanát. Kiemelt cél a közösségi nevelés feladatrendszerének áttekintése, valamint az ezzel kapcsolatos módszertan bemutatása.</p> <p>A tantárgy oktatásának alapvető feladata, hogy a hittanoktató szakos hallgatók felkészüljenek az iskolai csoportok jellemzőinek megismerésére, fejlődésük vizsgálatára, a csoportdinamikai folyamatok felismerésére, a közösségi nevelési, közösségfejlesztési feladatok hatékony megvalósítására. A tantárgy révén a hallgatók képessé válnak a közösségi nevelési helyzetek tervezésére, szervezésére, illetve a közösségi nevelési célok megvalósítására.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <p>Főbb témák:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A csoport fogalma, annak különféle megközelítései. A csoportok létrejötte, formális és informális csoportok az iskolában. 2. Az iskolai csoportok fejlődése, csoportdinamikai folyamatok a köznevelési intézményben. 3. Az iskolai csoportok fejlődésének vizsgálata, a szociometria. 4. A közösség fogalma, fejlesztésének lehetőségei az iskolában. 5. Az iskolai közösségek típusai, formái az intézményen belül és kívül. 6. Az iskolai közösségek strukturálódása az egyes életkori szakaszokban (6-12 éves korban). 7. A közösségi nevelés fogalma, célja és lehetőségei 6-12 éves korban. 8. A közösségi nevelés megvalósításának módszertana. A szociális kompetenciák fejlesztésének lehetőségei 6-12 éves korban. 9. A közösségi nevelés helye a nevelési feladatok rendszerében, kapcsolata más nevelési területekkel. 10. Pedagógus közösségek az iskolában. A nevelőtestület struktúrája, együttműködés, kollegialitás, mentorálás. 11. Konfliktusok az iskolai közösségekben. 12. A közösségi nevelés, közösségfejlesztés tervezése, szervezése és értékelése az iskolában. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ N. Kollár Katalin – Rapos Nóra: <i>A társas, társadalmi viszonyok</i>, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2015 HTTPS://WWW.ELTEREADER.HU/MEDIA/2015/11/TANAR_LESZEK_READER.PDF ▪ Fábry Béla – Trencsényi László (szerk.): <i>Keresztény kultúra és közösségpedagógia</i>, MPT, Budapest, 2019 ▪ Mérei Ferenc: <i>Közösségek rejtett hálózata. Szociometriai értelmezés</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2004 ▪ N. Kollár Katalin – Hoffmann Tamás: <i>A társas kapcsolatok fejlesztésének lehetőségei az óvodai és az iskolai nevelésben</i>, in: <i>Gyermeknevelés</i>, 2024., 12. Évf. 1. sz., 119-142. https://ojs.elte.hu/gyermekneveles/article/view/8242/6645 ▪ Pataki Ferenc: <i>Nevelés-ügyek. Társadalompedagógiai írások</i>, Aula Kiadó, Budapest, 2003 ▪ Muskovits István (szerk.): <i>Közösségi játékok általános iskolásoknak</i>, Raabe Kiadó, Budapest, 2011 ▪ Járó Katalin: <i>Osztálytükör. Szociális kompetenciák fejlesztése és konfliktusrendezés csoportmódszerekkel. Módszertani útmutató</i>, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2015 https://www.eltereader.hu/media/2016/02/IP35_READER.pdf ▪ Mészáros Aranka (szerk.): <i>Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága</i>, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2004 					

Tantárgy kódja PK KN1203; PK KL1203			Tantárgy neve A DIFFERENCIÁLÁS PEDAGÓGIÁJA AZ ISKOLÁBAN		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tantárgy tanításának célja, hogy a hittanoktató szakos hallgatók – az eddig elsajátított pedagógiai és pszichológiai ismeretekre alapozva – képessé váljanak a differenciálással összefüggő kérdések áttekintésére, rendszerbe foglalására, az iskolai gyakorlatok során szerzett ilyen irányú tapasztalatok feldolgozására. A tantárgy alapvető feladata a differenciált fejlesztéshez szükséges ismeretek elsajátítása, a kapcsolódó készségek és képességek fejlesztése. A tantárgy felkészíti a hallgatókat a tanulók egyéni képességeihez, adottságaihoz, aktuális tudásszintjéhez igazodó iskolai differenciálás eredményes megvalósítására, a gyermekek egyedi, egyéni oktatási–fejlesztési–nevelési szükségleteinek kielégítésére. A tantárgy elősegíti a szakirodalomban való tájékozódást, a pedagóguspályához szükséges önismeret és önreflexió fejlesztését, valamint a szakmával kapcsolatos pozitív attitűdök kialakítását.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Egységesség és differenciáltság a pedagógiai folyamatban. A differenciálás fogalma, pedagógiai értelmezése. Az adaptív oktatás. A tehetséggondozás és felzárkóztatás értelmezése, formái. A komprehenzivitás és a szelektivitás az iskolarendszerben. 2. A gyermek a pedagógiai folyamatban. A gyermekstátusz változásai a nevelés történetében. A gyermek megismerésének hétköznapi és tudományos módszerei, eljárásai az iskolában. 3. A gyermekek közti különbségek az iskolában. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek. A különleges pedagógiai bánásmódot igénylő gyermek. A sajátos nevelési igényű, illetve a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermek. 4. Az integráció fogalma, formái, típusai. Az integráció formái, alkalmazásának követelményei. A szegregáció szerepe a pedagógiai folyamatban. Az inkluzív nevelés fogalma, szerepe az iskolai nevelésben. 5. A tehetség fogalma, értelmezési keretei az iskolában. Tehetségelméletek. A tehetséges gyermek differenciált fejlesztésének lehetőségei. 6. Az iskolai tevékenység tartalmi szabályozása. A Nemzeti alaptanterv, az iskolák pedagógiai programja. A differenciálás szerepe a tartalmi szabályozásban. 7. A differenciálás lehetőségei az egyéni tervezés során, differenciált óratervek tartalma, készítése. Kiscsoportos és egyéni fejlesztés módszerei az iskolai gyakorlatban. 8. A differenciálás szempontjából alkalmazható szervezési módok és módszerek az iskolában. A kooperatív tevékenységek és a projektmunka szerepe az intézményi gyakorlatban. 9. A pedagógiai értékelés az iskolában. A gyermekek értékelésének formái, lehetőségei, módszerei. A differenciálás lehetősége az értékelési folyamatban. 10. A személyes bánásmód értelmezése, fogalma. A személyes bánásmód igénye az iskolában. A gyermeki jogok, szükségletek. Az esélyegyenlőség kérdése. 11. A pedagógus együttműködése a szülőkkel és a segítő szakemberekkel. A segítő intézmények. 12. Az iskolai differenciálás hazai gyakorlata. 					

SZAKIRODALOM:

- Csányi Yvonne – Perlusz Andrea: Integrált nevelés – inkluzív iskola, in: Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.): *Tanulmányok a neveléstudomány köréből*, Osiris, Budapest, 2001, 314–332.
- Csapó Benő: *Tudás és iskola*, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2004
- Gereben Ferencné – Kereszty Zsuzsa: *Különböznek. Differenciálás kisiskolás korban*, BTF, Budapest, 1996
- Henning, Köhler: *Rossz gyerekek pedig nincsenek*, Szépnap könyvek, Budapest, 2003
- Hunyady Györgyné (szerk.): *Differenciált fejlesztés – kooperatív tanulás*, ELTE TÓFK jegyzet, Budapest, 2003
- Kagan, S.: *Kooperatív tanulás*, Önkonet Kft., Budapest, 2009
- Kolozsváry Judit: „Más” gyerek, „más” szülő, „más” pedagógus, Okker Kiadó, Budapest, 2002
- Landau E.: *Bátorság a tehetséghez*, Calibra Könyvek, Budapest, 1997
- Miller Alice: *A tehetséges gyermek drámája és az igazi én felkutatása*, Osiris Kiadó, Budapest, 2005
- Mohai Katalin – Perlusz Andrea: *Útmutató az integrált és inkluzív oktatáshoz a többségi pedagógus számára*. Oktatás 2030 Tanulástudományi Kutatócsoport, EKE, 2020 <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/utmutato-az-integralt-es-inkluziv-oktatashoz.pdf>
- Perlusz Andrea: *Hogyan igazodhatunk jól tanulóink eltérő sajátosságaihoz?* Útmutató a személyre szabott nevelést-oktatást folytató többségi iskolák pedagógusai számára. Oktatás 2030 Tanulástudományi Kutatócsoport, EKE, 2020 <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/06/hogyan-igazodjunk-jol-tanuloink-eltero-egyeni-sajatossagaihoz.pdf>
- Szigeti Gabriella – Vibók Ildi: *Ha tényleg tudni akarod...* A neurodiverzitás könyve gyerekeknek és felnőtteknek. Kulcslyuk Kiadó, Budapest, 2023
- Vekerdy Tamás: *Milyen iskola kell a gyerekeknek?* Filum, Budapest, 2003

Tantárgy kódja PK KN1401; PK KL1401			Tantárgy neve BEVEZETÉS A PSZICHOLÓGIÁBA		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tantárgy alapvető célja az általános pszichológia témaköreinek megismertetése, a pedagógiai tevékenységhez szükséges érett személyiség és gyermekcentrikus szemléletmód megalapozása. A kurzus kiemelt feladata, hogy rámutasson az ember lelki működésének és viselkedésének alapvető törvényszerűségeire, valamint mindezek ismeretével tudatosítsa a pedagógiai tevékenység pszichológiai vonatkozásait, hatásmechanizmusait, továbbá fejlessze a leendő pedagógusokban a gyermekek valós szükségletei iránti érzékenységet.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: 1. A pszichológia tárgya, kutatási módszerei. Nézőpontok a pszichológiában: pszichoanalízis, behaviorizmus, kognitív pszichológia, humanisztikus pszichológia. 2. A megismerési folyamatok alapjai: érzékelés és észlelés. 3. Figyelem és fejlesztési lehetőségei. 4. Emlékezet és felejtés. Az emlékezetet segítő folyamatok, az emlékezet fejlesztése. 5. A tanulás pszichológiai megközelítése. Klasszikus kondicionálás, instrumentális kondicionálás, belátásos tanulás, szociális tanulás. 6. A gondolkodás és kategóriái, gondolkodási műveletek, problémamegoldás. Gondolkodás és nyelv. 7. Intelligencia és kreativitás. A képzelet. 8. Az érzelmek meghatározása, az érzelmek összetevői és az érzelemelméletek. Stressz és megküzdés. 9. A motiváció alapfogalmai (motívum, szükséglet, drive, külső és belső motiváció), a motívumok hierarchiája (A. Maslow, H. Murray). Humán motívumok (kompetenciaigény, teljesítménymotiváció). 10. A tehetség és kibontakoztatásának lehetőségei.					
SZAKIRODALOM: ▪ N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.): <i>Pedagógusok pszichológiai kézikönyve I-III.</i> Osiris Kiadó, Budapest, 2017. ▪ Zimbardo, Ph. – McCann, V. – Johnson, R.: <i>Pszichológia mindenkinek I-III.</i> Libri Kiadó, Budapest, 2019. ▪ Atkinson, R. L. – Atkinson, R. C. – Smith, E. E. – Bem, D. J.: <i>Pszichológia.</i> Osiris Kiadó, Budapest, 2005. ▪ Oláh Attila – Bugán Antal: <i>Fejezetek a pszichológia alapterületeiből.</i> ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2001. ▪ Csépe Valéria – Györi Miklós – Ragó Anett: <i>Általános pszichológia I-II.</i> Osiris Kiadó, Budapest, 2007. ▪ Séra László: <i>Általános pszichológia.</i> Comenius Oktató és Kiadó Bt., Pécs, 2001. ▪ Balogh László (szerk.): <i>A tehetség kézikönyve.</i> Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest, 2019. ▪ <i>Tehetsegkönyvtár</i> sorozat. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest. http://tehetseg.hu/tehetsegkonyvtar					

Tantárgy kódja PK KN1402; PK KL1402			Tantárgy neve FEJLŐDÉSLÉLEKTAN		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tantárgy oktatásának célja az emberi pszichés fejlődés folyamatának feltárása, az egyes életkori szakaszokhoz kapcsolódó testi, pszichés és kognitív fejlődés jellemzőinek bemutatása. A tantárgy kiemelt feladata az egyes pszichés funkciók fejlődésének és integrálódásának nyomon követése a különböző életkori fázisokban. A tantárgy oktatása hozzájárul ahhoz, hogy a leendő pedagógusok az egyes életszakaszokra jellemző értelmi, érzelmi és szociális fejlődést a maguk komplexitásában, kölcsönhatásaiban lássák.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A fejlődés értelmezése, alapkérdései. A fejlődéslélektan vizsgálati módszerei. A fejlődés átfogó elméletei. 2. A család mint rendszer. Elsődleges és másodlagos szocializáció. 3. Az élet kezdete. A magzati fejlődés. A magzat egészségét befolyásoló tényezők. 4. A születés. Az újszülött állapota. A reflexek. Az újszülött képességei. 5. A korai anya-gyermek kapcsolat. A korai kötődés és szerepe a személyiségfejlődés alakulásában (Harlow, Ainsworth, Spitz, Bowlby, Danzinger-Frankl). 6. A világ megismerésének fejlődése csecsemő- és kisgyermekkorban: mozgás és észlelés fejlődése, a szenzomotoros szakasz és alszakaszai, a tárgyállandóság. A beszéd kialakulása és fejlődése. 7. Az óvodáskor: érzelmi fejlődés, agresszió és proszociális viselkedés. 8. Gondolkodás és észlelés fejlődése óvodáskorban, a műveletek előtti szakasz jellemzői, egocentrikus és pre-kauszális gondolkodás, a gyermeki világkép. 9. A mozgás fejlődése óvodáskorban. Játék és feszültségvezetés, játékfejlődés. Mese és a képzelet, a kettős tudat. A rajzfejlődés. 10. Óvoda-iskola átmenet és iskolakészültség, az eredményes iskolakezdés megsegítése. 11. A kisiskolás kor: teljesítmény és az érzelmi fejlődés, a szabályjáték. A társas kapcsolatok fejlődése. A gondolkodás fejlődése kisiskoláskorban: a konkrét műveletek szakasza. 12. A serdülőkor: testi fejlődés és az énkép alakulása, az identitás. A gondolkodás fejlődése serdülőkorban: a formális műveletek szakasza. Az erkölcsi fejlődés. A társas kapcsolatok fejlődés: az átpártolás. 13. Ifjúkor, felnőttkor, időskor. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cole, M. – Cole, S. R.: <i>Fejlődéslélektan</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2006. ▪ Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: <i>Gyermeklélektan</i>. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2006. ▪ Frenkl Sylvia – Rajnik Mária: <i>Életesemények a fejlődéslélektan tükrében. (Mentálhigiénés kultúra I.)</i> Párbeszéd Dialógus Alapítvány, Budapest, 2007. ▪ Balogh Éva: <i>Fejlődéslélektan I. A megtermékenyüléstől az óvodáskor végéig</i>. Didakt Kiadó, Budapest, 2005. ▪ N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.): <i>Pedagógusok pszichológiai kézikönyve I.</i> Osiris Kiadó, Budapest, 2017. ▪ Winnicott, D.W.: <i>Kisgyermek, család, külvilág</i>. Animula Kiadó, Budapest, 2000. ▪ Gopnik, A.: <i>Bölcsék a bölcsőben: hogyan tanulnak a kisbabák</i>. Typotex Kiadó, Budapest, 2003. ▪ Pulay Klára: <i>A kötődésről és az anya hiányáról</i>. In: Bernáth László – Solymosi Katalin (szerk.): <i>Fejlődéslélektani olvasókönyv</i>. Tertia Kiadó, Budapest, 1997, 43–58. ▪ Zsolnai Anikó: <i>Kötődés és nevelés</i>. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2001. ▪ Erikson, E.H.: <i>Gyermekkor és társadalom</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2002. 7. fejezet: Az ember nyolc szakasza, 243–270. ▪ Vajda Zsuzsanna: <i>A gyermek pszichológiai fejlődése</i>. Helikon Kiadó, Budapest, 2001. 					

Tantárgy kódja PK KN1403; PK KL1403			Tantárgy neve SZEMÉLYISÉGLÉLEKTAN		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tárgy célja, hogy korszerű, tudományos igényű pszichológiai ismeretek nyújtásával toleráns, empatikus pszichológiai szemléletmód formálása. Rálátást biztosítson az ember lelki működésének és viselkedésének alapvető törvényszerűségeire, fejlessze a pedagógus hallgatókban a gyermekek pszichés szükségletei iránti érzékenységet. A hallgatók ismerjék meg a tematikában felsorolt személyiségelméleteket, az egészséges személyiség működését. A tárgy elsajátítása segítse elő a pedagógiai tevékenységhez szükséges érett személyiség kialakulását, járuljon hozzá a hallgatók gyermekcentrikus szemléletének, pedagógiai képességeinek formálásához, és nyújtson korszerű, a pedagógiai gyakorlatban alkalmazható pszichológiai ismereteket. Az ön- és társismeret fejlesztése révén fokozza a társas interakciókban mutatott hatékonyságot.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A személyiséglélektan tárgya. A személyiség fogalma és megismerése. 2. Típusok. 3. Vonáselméletek. 4. A személyiség tanulásméleti megközelítése. 5. A pszichoanalízis megközelítése a személyiségről (S. Freud és A. Freud). 6. C.G. Jung analitikus pszichológiai megközelítése. 7. A. Adler individuálszichológiai megközelítése. 8. E. H. Erikson pszichoszociális elmélete a személyiségfejlődésről. 9. E. Fromm elgondolása a személyiségről. 10. Tárgykapcsolat-elméletek (M. Mahler, D.W. Winnicott, D. Stern). 11. A humanisztikus pszichológia elgondolása a személyiségről (C. Rogers, A. Maslow). 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Carver, Ch.S. – Scheier, F.: <i>Személyiségpszichológia</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2006. ▪ Körmendi Attila – Sztancsik Veronika: <i>Személyiséglélektan 1</i>. Dupress Kiadó, Budapest, 2013. ▪ Tordai Zita: <i>Pszichológia és személyiségfejlesztés</i>. Digitális jegyzet, 2015. https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/2013-0002_pszichologia_es_szemelyisegfejlesztes_i/tananyag/00-borito-150604a-halvanysarga-12-Tordai.Zita.html ▪ Szakács Ferenc – Kulcsár Zsuzsanna (szerk.): <i>Személyiségelméletek</i>. Eötvös Kiadó, Budapest, 2001. ▪ Adler, A.: <i>Életismeret</i>. Kossuth Kiadó, Budapest (több kiadás) ▪ Erikson, E.H.: <i>Gyermekkor és társadalom</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2002. 7. fejezet: Az ember nyolc szakasza, 243–27. ▪ Kulcsár Zsuzsanna: <i>Korai személyiségfejlődés és énfunkciók</i>. Argumentum Kiadó, Budapest, 2006. ▪ Fonagy, P. – Target, M.: <i>Pszichoanalitikus elméletek a fejlődési pszichopatológia tükrében</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 2005. ▪ Rogers, C. R.: <i>Valakivé válni. A személyiség születése</i>. Edge SHL Könyvek sorozat, Budapest, 2003. ▪ V. Komlós Annamária: <i>A személyiség értelmezésének és tanulmányozásának különböző megközelítései</i>. In: Oláh Attila (szerk.): <i>Pszichológiai alapismeretek</i>. Bölcsész Konzorcium, 2006, 477–533. 					

Tantárgy kódja PK KN1404; PK KL1404			Tantárgy neve PEDAGÓGIAI SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hallgatók ismerjék meg a szociálpszichológia és a pedagógia metszéspontját képező főbb területeket. Tudatosuljanak a társas folyamatokhoz és mások észleléshez, megítéléséhez köthető szabályszerűségek és a csoportfolyamatokra jellemző sajátosságok. Ezen tudás birtokában legyenek képesek az iskolai és a köznapi események szociálpszichológiai szemléletű értelmezésére, elemzésére.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A szociálpszichológia főbb vizsgálati területei, axiómák és motivációs elvek. 2. A társas kapcsolatok fejlődése. Személyészlelés és benyomásszerveződés. 3. Attribúció és az önbeteljesítő jóslat. 4. Társas kölcsönhatás és befolyásolás. 5. A kommunikáció fogalma, csatornái, a hatékony tanár–diák kommunikáció (Th. Gordon). 6. Tanárszerep, vezetés és hatékonyság. 7. Az attitűd fogalma, funkciói, attitűd és viselkedés. A kognitív disszonancia elmélete. 8. Kategorizáció, sztereotípiák. Előítéletes viselkedés, az előítélet leküzdésének módszerei. 9. Konfliktus, együttműködés és versengés. Agresszió és segítségnyújtás. 10. Csoportdinamikai folyamatok jellemzése. Csoportkohézió és csoportközi konfliktusok. Szociometria. 11. A csoport fejlődésének folyamata. 12. Norma és konformitás. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Smith, E. R. – Mackie, D. M.: <i>Szociálpszichológia</i>. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2016. ▪ N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.): <i>Pedagógusok pszichológiai kézikönyve II.</i> Osiris Kiadó, Budapest, 2017. vonatkozó részei ▪ Forgas, J. P.: <i>A társas érintkezés pszichológiája</i>. Kairosz Kiadó, Budapest, 2019. ▪ Zimbardo, Ph. – McCann, V. – Johnson, R.: <i>Pszichológia mindenkinek III.</i> Libri Kiadó, Budapest, 2019. ▪ Gordon, Th.: <i>T.E.T. A tanári hatékonyság fejlesztése</i>. Gordon Kiadó Magyarország Kft., Budapest, 2010. ▪ Sallay Hedvig – Perger Judit: <i>A szociometriai módszer alkalmazása alsó- és középfokú oktatási intézményekben</i>. In: Iskolapszichológia füzetek 12., Budapest, é.n. ▪ Aronson, E.: <i>A társas lény</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2014. ▪ Balogh László – Tóth László (szerk.): <i>Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből</i>. Neumann Kht., Budapest, 2005. http://mek.oszk.hu/04600/04669/html 					

Tantárgy kódja PK KN1405; PK KL1405			Tantárgy neve SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉSI ZAVAROK		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A hallgatók ismerkedjenek meg a gyermekkori személyiségfejlődési zavarok alapvető típusaival, formáival, váljanak képessé a tipikus tüneteket mutató esetek azonosítására. A tárgy további célja olyan pszichológiai műveltség megalapozása, mely képessé teszi a hallgatókat a rendellenes személyiségfejlődés pszichológiai összetevőinek, jelenségeinek, problémáinak felismerésére, megértésére, és a pszichológiai szempontok alkalmazására a segítség folyamatában.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

1. A mentális egészség fogalma, a normalitás és az abnormalitás értelmezése – szemléleti különbségek és a segítség lehetőségei. A szülővel való konzultáció és szerepe a segítség folyamatában.
2. Neurotikus személyiségfejlődés gyermekkorban. Szorongásos zavarok, fóbia, pánik, kényszer. Pszicho-szomatikus megbetegedések.
3. Alvászavar. A táplálkozás és a kiválasztás zavarai.
4. A beszéd alaki, tartalmi és ritmuszavarai. A szelektív mutizmus.
5. Az autizmus spektrumzavar.
6. A tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók, tanulási zavarok és tüneteik. A tanulási zavarok másodlagos következményei, a pedagógus szerepe a megelőzésben.
7. Beilleszkedési zavarok, figyelemzavar, impulzivitás, hiperaktivitás.
8. Egyéb sajátos nevelési igényű gyermekek: enyhe értelmi fogyatékos, érzékszervi és mozgásfogyatékos, pszichés jellemzői.
9. A tehetség pszichés problémái.
10. A család mint rendszer szerepe a gyermeki tünetképzésben, krízisek egy gyermek életében: válás, gyász, elhanyagolás és bántalmazás.
11. A serdülőkor krízisei és a segítség lehetőségei.

SZAKIRODALOM:

- Ronald J. Comer: *A lélek betegségei. Pszichopatológia.* Osiris Kiadó, Budapest, 2014.
- Ranschburg Jenő: *Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban.* Saxum Kiadó, Budapest, 2012. <https://www.slideshare.net/sziamiau/dr-ranschburg-jen-pszichologiai-rendellenessgek-gyermekkorban>
- Donna Williams: *Az autizmus – Egyes szám első személyben.* Pannonica Kiadó, Budapest, 2001.
- Gyarmathy Éva: *Diszlexia. Specifikus tanítási zavar.* Lélekben Otthon Kiadó, Budapest, 2007. részlet: http://avkf.hu/wp-content/uploads/2020/03/2.r%C3%A9sz_-A-tanul%C3%A1si-zavar-%C3%A9s-a-tan%C3%ADt%C3%A1si-zavar.pdf
- Kovács Krisztina: *Az óvodapedagógus feladata a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében.* Digitális jegyzet, 2013. http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Az_ovodapedagogus_feladata_a_sajtos_nevelisi_igny_gyermek_nevelsben/
- Mesterházi Zsuzsa – Szekeres Ágota (szerk.): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése.* ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest, 2019.
- Balogh László (szerk.): *A tehetség kézikönyve.* Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest, 2019. https://tehetseg.hu/sites/default/files/kezikonyv/nk_mind_0.pdf
- Eigner Bernadett: *Érzelmi és viselkedészavarok gyökerei: a korai szülői hatások szerepe.* In: Gyógypedagógiai Szemle, 2012, 40. évf., 1. sz. 14–24. http://epa.oszk.hu/03000/03047/00055/pdf/EPA03047_gyosze_2012_1_014-024.pdf

- Polcz Alaine: *Meghalok én is? A halál és a gyermek*. Jelenkor Kiadó, Pécs, 2007.
- Nagy Mária: *A gyermek és a halál*. Pont Kiadó Kft., Budapest, 2015.
- Gyurkó Szilvia: *Rám is gondolatok: a gyermekközpontú válás lépései*. Bookline Kiadó, Budapest, 2015.
- Bozsik Csilla és mtsai: *A reaktív/proaktív agresszió, a rideg/érzéketlen vonások és a viselkedési problémák kapcsolata magyar serdülőknél*. In: *Psychiatria Hungarica*, 2013, 1. sz. 48–56.
- Vikár György: *Az ifjúkor válságai*. Magyar Pszichiátriai Társaság, Animula Egyesület, Budapest, 2000.

Tantárgy kódja PK KN1103; PK KL1103 PK KN1104; PK KL1104			Tantárgy neve ÓSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN I. ÓSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
II.	30	2	3	Szeminárium Gyakorlat Labor	
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hitéleti szakok szakmai törzsanyagához tartozik a bibliai kortörténet és bevezetéstan, amely a Biblia, az egyes bibliai könyvek, ill. iratsoportok keletkezését, felépítését, összefüggéseit, történeti kontextusát ismerteti. Az ószövetségi könyvek két féléves előadása alapvetően a héber kánon sorrendjére épít. A könyvek ismertetésével párhuzamosan kortörténeti összefüggések megvilágítására is sor kerül. A hallgatók önálló munkával elkészítik az egyes bibliai könyvek rövid tartalmi kijegyzetelését.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Főbb témák: a patriarchák kora, Mózes kora, honfoglalás, királyság kora, babiloni fogság, hazatérés a fogságból, Ezsdrás–Nehémiás kora, bölcsességirodalom, öt tekercs Az első félév anyaga: 1-2-3-4-5Mózes, Józsué, Bírák, 1-2Sámuel, 1-2Királyok, Ézsaiás, Jeremiás, Ezékiel A második félév anyaga: Hóseás, Jóel, Ámósz, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhum, Habakuk, Zofóniás, Haggeus, Zakariás, Malakiás, Zsoltárok, Jób, Példabeszédek, Ruth, Énekek éneke, Prédikátor, Sirmak, Eszter, Dániel, Ezsdrás, Nehémiás, 1-2Kronikák</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bright, John: <i>Izrael története</i>. Budapest, 1990. ▪ Burján Tamás–Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliai iránytű</i>. Budapest, 2010. ▪ Jagersma, H.: <i>Izrael története I.</i> Budapest, 1991. ▪ Karasszon István: <i>Izrael története. A kezdetektől a Zsidó háborúig</i>. Budapest, 1991. ▪ Karasszon István: <i>Izrael története. A kezdetektől Bar-Kochbáig</i>. Budapest, 2009. ▪ Karasszon István: <i>Ószövetségi ismeretek vallástanár szakos hallgatók számára</i>. Komárom, 2006. ▪ Nagy Antal Mihály: <i>Izrael története</i>. Sáropatak, 2007. ▪ Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliaismereti kézikönyv</i>. Budapest, 2008.; ²2016. ▪ Rózsa Huba: <i>Az Ószövetség keletkezése. Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe</i>. Budapest, 1986. (több kiadás) ▪ Rózsa Huba: <i>Mi a Biblia? Bevezetés a Biblia ismeretébe</i>. Budapest, 2010. ▪ Rózsa Huba: <i>Ószövetségi bevezető</i>. Budapest, ⁵2016. ▪ Rózsa Huba: <i>Őstörténet</i>. Budapest, 2008. ▪ Soggin, Alberto: <i>Bevezetés az Ószövetségbe. A kezdetektől az alexandriai kánon lezárásáig</i>. Budapest, 1999. ▪ Szathmáry Sándor: <i>Bibliaismeret I. Ószövetség</i>. Budapest, 1993. ▪ Tóth Kálmán: <i>Ószövetségi bevezetéstán</i>. Budapest, 1991. ▪ Zsengellér József: <i>A kánon többszólamúsága. A Héber Biblia/Ószövetség szöveg- és kánontörténete</i>. Budapest, 2014. 					

Tantárgy kódja PK KN1105; PK KL1105 PK KN1106; PK KL1106			Tantárgy neve ÚJSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN I. ÚJSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás	Vizsga
II.	30	2	3	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A hitéleti szakok szakmai törzsanyagához tartozik a bibliai kortörténet és bevezetéstán, amely a Biblia, az egyes bibliai könyvek, ill. iratcsoportok keletkezését, felépítését, összefüggéseit, történeti kontextusát ismerteti. Az újszövetségi könyvek két féléves előadása alapvetően az újszövetségi kánon sorrendjét követi. A hallgatók önálló munkával elkészítik az egyes bibliai könyvek rövid tartalmi kijegyzetelését.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

A tantárgy meghatározó témakörei röviden a következők:

Első félév: 1. Bibliaismereti, kortörténeti alapismeretek, alapfogalmak

2. Általános bevezetéstán (vázlatokban): kánontörténet, szövegtörténet és a szöveg vizsgálatának, kutatásának története, valamint nyelvtörténet

3. Az intertestamentális és az újszövetségi kor történeti jellemzése és az adott korok jellegzetességei:

4. Speciális bevezetéstán: Máté, Márk, Lukács, János evangéliuma, Apostolok Cselekedetei, Róma és 1-2Korinthus

Második félév: Galata, Efézus, Filippi, Kolossé, 1-2Thesszalonika, 1-2Timóteus, Titusz, Filemon, Zsidó levél, Jakab, 1-2Péter, 1-3János, Júdás, Jelenések

SZAKIRODALOM:

- Balla Péter: *Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története*. Budapest, 2005.
- Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története. (Bevezetéstani alternatívák.)* Budapest, 2008.
- Budai Gergely–Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. Budapest, 1985.
- Burján Tamás–Pecsuk Ottó (szerk.): *Bibliai iránytű*. Budapest, 2010.
- Jagersma, H.: *Izrael története* Budapest, 1991.
- Pecsuk Ottó (szerk.): *Bibliaismereti kézikönyv*. Budapest, 2008.; ²2016.
- Schweizer, Eduard: *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest, 2004.
- Tóth Kálmán–Lenkeyné Semsey Klára: *Bibliai Atlasz*. Budapest, 1994.
- Varga Zsigmond: *Újszövetségi bevezetés*. Budapest, 2000.

Tantárgy kódja PK HN1211; PK HL1211			Tantárgy neve TEMATIKUS BIBLIAISMERET I.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az Ószövetségi kortörténet és bevezetéstán I-II. tanegységek után az ószövetségi ismeretek, a nagyobb ószövetségi témák és hagyományanyagok rendszerező áttekintése, valamint az Ószövetség ismeretének elmélyítése következik.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Főbb témák: 1) A Tóra, a történeti és prófétai könyvek, valamint a többi ószövetségi irat hangsúlyainak, főbb mondanivalóinak áttekintése 2) Főbb teológiai fogalmak/témák/jelenségek áttekintése, pl.: szövetség, áldozat, nép, kiválasztás, törvény, parancsolat, ige, áldás, bölcsesség, teremtés, ember, élet és halál, ószövetségi istenfogalom, monoteizmus, királyság, prófétizmus, eszkatológia, apokaliptika; az izraeli kultusz (kultuszhelyek, áldozatok, ünnepek, papság)</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A szaktanár által kijelölt szakirodalmi részletek <p>AJÁNLOTT IRODALOM: (Válogatott magyar nyelvű szakirodalom)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Burján Tamás–Pecsek Ottó (szerk.): <i>Bibliai iránytű</i>. Budapest, 2010. ▪ Karasszon István: <i>Az óizraeli vallás</i>. Budapest, 1994. ▪ Karasszon István: <i>Ószövetségi ismeretek vallástanár szakos hallgatók számára</i>. Komárom, 2006. ▪ Pap László: <i>Ószövetségi biblica theologia</i>. Budapest, 2008. ▪ Pecsek Ottó (szerk.): <i>Bibliaismereti kézikönyv</i>. Budapest, 2008.; ²2016. ▪ Rad, Gerhard von: <i>Az Ószövetség teológiája I-II</i>. Budapest, 2000-2001. (²2007.) ▪ Rózsa Huba: <i>Az Ószövetség keletkezése. Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe</i>. Budapest, 1986. ▪ Rózsa Huba: <i>Kezdetkor teremtette Isten. A bibliai őstörténet magyarázata (Ter 1-11.)</i>. Budapest, 1997. ▪ Rózsa Huba: <i>Őstörténet. A világ keletkezése és az emberiség eredete a Biblia szerint</i>. Budapest, 2008. ▪ Soggin, Alberto J.: <i>Bevezetés az Ószövetségbe. A kezdetektől az alexandriai kánon lezárásáig</i>. Budapest, 1999. ▪ Tóth Kálmán: <i>Ószövetségi bibliai teológia</i>. Budapest, (több kiadás) ▪ Westermann, Claus: <i>Az Ószövetség teológiájának vázlata</i>. Budapest, 1993. ▪ Wolf, Hans Walter: <i>Az Ószövetség antropológiája</i>. Budapest, 2003. 					

Tantárgy kódja PK HN1212; PK HL1212			Tantárgy neve TEMATIKUS BIBLIAISMERET II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az Újszövetségi kortörténet és bevezetéstán I-II. tanegységek után az újszövetségi ismeretek, a nagyobb újszövetségi témák és hagyományanyagok rendszerező áttekintése, valamint az Újszövetség ismeretének elmélyítése következik.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: 1) Jézus Krisztus személye, ígéhirdetése, tettei, címei, szenvedése, halála, feltámadása 2) Pál apostol személye és működése, krisztológiája; antropológiai fogalmai; Pál tanítása az egyházzól, a keresztségről, az úrvacsoráról, a Lélekről 3) A jánosi iratok teológiai hangsúlyai (krisztológia, Paraklétosz, eszkatológia); Jelenések könyve 4) Zsidókhoz írt levél, katolikus levelek</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A szaktanár által kijelölt szakirodalmi részletek <p>AJÁNLOTT IRODALOM: (Válogatott magyar nyelvű szakirodalom)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Balla Péter: <i>Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története</i>. Budapest, 2005. ▪ Balla Péter: <i>Az újszövetségi iratok története. (Bevezetéstani alternatívák.)</i> Budapest, 2008. ▪ Bolyki János: <i>Újszövetségi etika</i>. Budapest, 1998. ▪ Burján Tamás–Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliai iránytű</i>. Budapest, 2010. ▪ Gnülka, Joachim: <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest, 2007. ▪ Goppelt, Leonhard: <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest, 1992. ▪ Herczeg Pál: <i>Az Újszövetség teológiájának vázlata</i>. Budapest, ³2004. ▪ Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliaismereti kézikönyv</i>. Budapest, 2008.; ²2016. ▪ Schweizer, Eduard: <i>Teológiai bevezetés az Újszövetségbe</i>. Budapest, 2004. 					

Tantárgy kódja PK HN1213; PK HL1213 PK HN1214; PK HL1214			Tantárgy neve ÓSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS I. ÓSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel PK HN1210; PK HL1210		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V. VI.	30 30	2 2	2 2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az egyház egész élete, szolgálata, tanítása és így a hittanóra és a gyermek-istentisztelet is a Biblia tanítására, ill. annak értelmezésére épül. Hittanoktatásunk fontos anyaga az ó- és újszövetségi történetek és ezek helyes magyarázata. A hittankönyvek és a tanári segédanyagok értelemszerűen csak támpontokat, javaslatokat adnak az előkerülő szöveg értelmezésére és alkalmazására. A hittanoktató szüntelenül szembesül a bibliai szöveg értelmezésének nehézségeivel, korlátaival, de szépségével is. Az előadások a legfontosabb és a hittanoktatásban sűrűn előforduló könyvek, iratcsoportok magyarázatára adnak útmutatást, nyújtanak segítséget az ó- és újszövetségi szövegtípusok későbbi önálló, helyes értelmezéséhez, valamint ismertetjük a legfőbb hermeneutikai elveket és hibákat is. A szaktanár által kijelölt szakaszok önálló feldolgozása az írásmagyarázatban való elmélyülést és önállósodást szolgálja, valamint a hittanórára való felkészülés szakmai anyagának előkészítését segíti elő. A konkrétan tárgyalt és kijelölt textusok félévente változnak, ezek meghatározásakor a hittanoktatói gyakorlatok anyagát is igyekezünk figyelembe venni.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: 1) Hermeneutikai és exegetikai módszertanok bemutatása 2) A bibliai szövegtípusok jellegzetességeinek és magyarázati sajátosságainak bemutatása 3) Egyes szövegtípusok, műfajok és ezek magyarázati módszerének ismertetése 4) Írásmagyarázati buktatók bemutatása 5) Hittanóra-, gyermekistentisztelet-, áhítat-, bibliaóra vázlat készítésének módszertana					
SZAKIRODALOM: <ul style="list-style-type: none"> ▪ A Református Pedagógiai Intézet által kiadott kerettanterv, tanári kézikönyvek/segédletek és hittankönyvek. Lásd: http://refpedi.hu/content/%C3%A1ltal%C3%A1nos-iskola ▪ Bevezetéstankok, kommentárok, esetlegesen prédikációk az egyes bibliai könyvekhez, iratcsoportokhoz magyar és idegen nyelven ▪ Karasszon István: <i>Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana</i>. Budapest, 1991. (Pápa, 2005. – második, bővített kiadás) ▪ Nagy István: <i>Helyesen hasogatni az igazság beszédét</i>. Nagykőrös, 2002. ▪ Vanyó László: <i>Az egyházatyák Bibliája és az ókeresztény exegézis módszere, története. Septuaginta, Diatesszaron, Vetus Latina, Vulgata</i>. Budapest, 2002. ▪ Zsengellér József: <i>A kánon többszólamúsága. A Héber Biblia/Ószövetség szöveg- és kánon-története</i>. Budapest, 2014. ▪ Zsengellér József: <i>Textus és kontextus: Az Ószövetség megértésének lehetőségei</i>. Budapest, 2011. 					

Tantárgy kódja PK HN1215; PK HL1215 PK HN1216; PK HL1216			Tantárgy neve ÚJSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS I. ÚJSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel PK HN1210; PK HL1210		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V.	30	2	2	Előadás	Vizsga
VI.	30	2	2	Szeminárium Gyakorlat Labor	Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az egyház egész élete, szolgálata, tanítása és így a hittanóra és a gyermek-istentisztelet is a Biblia tanítására, ill. annak értelmezésére épül. Hittanoktatásunk fontos anyaga az ó- és újszövetségi történetek és ezek helyes magyarázata. A hittankönyvek és a tanári segédanyagok értelemszerűen csak támpontokat, javaslatokat adnak az előkerülő szöveg értelmezésére és alkalmazására. A hittanoktató szüntelenül szembesül a bibliai szöveg értelmezésének nehézségeivel, korlátaival, de szépségével is. Az előadások a legfontosabb és a hittanoktatásban sűrűn előforduló könyvek, iratcsoportok magyarázatára adnak útmutatást, nyújtanak segítséget az ó- és újszövetségi szövegtípusok későbbi önálló, helyes értelmezéséhez, valamint ismertetjük a legfőbb hermeneutikai elveket és hibákat is. A szaktanár által kijelölt szakaszok önálló feldolgozása az írásmagyarázatban való elmélyülést és önállósodást szolgálja, valamint a hittanóra való felkészülés szakmai anyagának előkészítését segíti elő. A konkrétan tárgyalt és kijelölt textusok félévente változnak, ezek meghatározásakor a hittanoktatói gyakorlatok anyagát is igyekezünk figyelembe venni.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: 1) Hermeneutikai és exegetikai módszertanok bemutatása 2) A bibliai szövegtípusok jellegzetességeinek és magyarázati sajátosságainak bemutatása 3) Egyes szövegtípusok, műfajok és ezek magyarázati módszerének ismertetése 4) Írásmagyarázati buktatók bemutatása 5) Hittanóra-, gyermekistentisztelet-, áhítat-, bibliaóra vázlat készítésének módszertana</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A Református Pedagógiai Intézet által kiadott kerettanterv, tanári kézikönyvek/segédletek és hittankönyvek. Lásd: http://refpedi.hu/content/%C3%A1ltal%C3%A1nos-iskola ▪ Bevezetőtanok, kommentárok, esetlegesen prédikációk az egyes bibliai könyvekhez, iratcsoportokhoz magyar és idegen nyelven ▪ Bolyki János: <i>Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái.</i> Budapest, 1998. ▪ Nagy István: <i>Helyesen hasogatni az igazság beszédét.</i> Nagykőrös, 2002. ▪ Vanyó László: <i>Az egyházatyák Bibliája és az ókeresztény exegézis módszere, története. Septuaginta, Diatesszaron, Vetus Latina, Vulgata.</i> Budapest, 2002. 					

Tantárgy kódja PK HN1221; PK HL1221 PK HN1222; PK HL1222			Tantárgy neve EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET I. EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás	Vizsga
II.	30	2	2	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az egyháztörténet, így az egyetemes egyháztörténet oktatása, tanulása egyrészt az egyház folytonosságára, történelmi útjára, valamint történelmi összefüggések között megvalósuló zarándoklatára, valamint jelen korunk megértésekor az előzmények és adottságok értelmezésének fontosságára irányítja figyelmünket. Az egyház történeti mértékkel mérhető útja a gondviselő Istenbe mint a történelem Urába vetett hitvallást erősíti, miközben arra is figyelmeztet, hogy minden dicsőséges vagy dicstelen, boldog és fejlődő vagy éppen nyomorúságos és üldözésekkel teli idő ellenére a világosságok Atyjánál „nincs változás vagy változásnak árnyéka” (Jak 1,17).

Az egyháztörténet mint a katechézis tárgya éppen ezért az előttünk járó, Biblián túli időkből való hithősök bizonyosságának nagy fellegével szembesít, példát szolgáltat, elgondolkodtat, tanít, és elsősorban Isten tetteire irányítja figyelmünket, amely még az emberi szándékok ellenére is megvalósul. Így, amikor felismerjük, hogy nincsen itt maradandó városunk, akkor életünket az egyház történetének biztató tanulságai alapján *sub specie aeternitatis*, azaz az örökkévalóság szemszögéből tanuljuk szemlélni.

Az egyetemes egyháztörténet a keresztyénség nagy családja történetének vázlatát adja elő a korai keresztyénségtől kezdve a középkoron át, majd különös tekintettel a reformációra és a reformáció utáni egyetemes egyháztörténetre. Az egyetemes egyháztörténet a keresztyén felekezetek kölcsönös megértéséhez is hozzájárul, hiszen a(z egyház)történelmi folyamatok megértéséhez szükséges ezek elsődleges, eredeti kontextusban való megértése és értelmezése, az egyháztörténelmi korszakok „értékelése” – meghagyva ezek integritását – csakis ezzel a módszerrel lehetséges, minden más történetien, kiragadott részleteken alapuló, veszélyes félremagyarázásra futhat ki. A hittanoktató számára fontos a biztos egyháztörténelmi tájékozódás, hogy a tanítványokat helyes történelmi összefüggésekre tanítsa. A tanegység különös hangsúlyt fektet a hittanoktatásban szereplő témakörök kifejtésére, valamint röviden bevezet az egyháztörténelmi kutatás módszertani kérdéseibe is.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

Egzakt egyháztörténelmi ismeretek, összefüggések feltárása, az egyháztörténet oktatásának tantárgypedagógiai és módszertani kérdései. Az előadások főbb témái (a vizsgaanyagot, a kötelező szakirodalmat a szaktanár nevezi meg és jelöli ki az adott kurzusok vonatkozásában):

- A Római Birodalom Krisztus születése idején
- A zsidóság és szerepe a keresztyénség kialakulásában
- Az egyház keletkezése. Keresztyén misszió. Zsidókeresztyének. Pogánykeresztyének
- Keresztyénüldözések az ókorban
- Nagy Konstantin jelentősége. Theodosius
- A keresztyén tan fejlődése az ókorban
- Egyházatyák. Augustinus és műve: Vallomások
- A keleti és a nyugati egyház eltérő fejlődése
- Szerzetesrendek keleten és nyugaton az V-X. században
- Keresztes hadjáratok
- A Cluny reform. A császárság és a pápaság küzdelme
- Új szerzetesrendek a XI-XIII. században. Assisi Ferenc
- A keresztyén egyház tanfejlődése. Devotio moderna
- A reformáció előestéje. A reformációt előkészítő események, előreformátorok. Reneszánsz, humanizmus
- Luther Márton és reformációja
- A lutheri reformáció elterjedése

- Zwingli Ulrich és a német-svájci reformáció
- Kálvin és a genfi reformáció
- A kálvini tanítások elterjedése
- A reformáció mellékágai
- A reformáció hatása a közművelődésre
- Az ellenreformáció megindulása. A Tridenti Zsinat. A római katolikus egyház története a XIX. század végéig (I. Vatikáni Zsinat)
- A protestantizmus történetének motívumai a XVIII-XIX. században
- Teológiai irányzatok: ortodoxia, pietizmus, racionalizmus
- A XX. század főbb római katolikus és protestáns egyháztörténeti eseményei. A II. Vatikáni Zsinat. Ökumenikus mozgalmak

SZAKIRODALOM:

- Tóth Kása István–Tőkéczi László–Ladányi Sándor–Papp Kornél (szerk.): *Egyháztörténet 1. Tankönyv és tanári kézikönyv a kezdetektől 1711-ig.* Budapest, 1997.; ²1999.
- Ladányi Sándor–Papp Kornél–Tőkéczi László (szerk.): *Egyháztörténet 2. Tankönyv és tanári kézikönyv 1711-től napjainkig.* Budapest, 1998.
- Dienes Dénes (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához.* Sárospatak, 2020.
- Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve.* München, 1975.; Budapest, 2001. (http://www.ppek.hu/konyvek/Adrianyi_Gabor_Az_egyhaztortenet_kezikonyve_1.pdf)
- Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet. Előadások az egyetemes keresztyén egyház történelmének körképéhez.* Sárospatak, 1996. (H.n., 2001.)
- Dienes Dénes (szerk.): *A reformáció. Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához.* Sárospatak, 2008.
- Dienes Dénes–Misák Marianna (szerk.): *A kezdetektől a reformációig. Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához.* Sárospatak, 2007.
- Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve.* Budapest, 2000.
- Kálvin életrajzok
- Keresztes Hajnalka: *Egyháztörténeti játékok.* Budapest, 2010.
- Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története. Teológusok és eszméik az apostoli atyáktól napjainkig.* Budapest, 2003.
- McGrath, Alister E.: *Bevezetés a keresztény teológiába.* Budapest, 1995.
- Révész Imre–Segesváry Lajos: *Az egyháztörténelem alapvonalai.* Debrecen, 1936. (= Debrecen, 1992.)
- Warga Lajos: *A keresztyén egyház történelme. 1-3. kötet.* Sárospatak, 1906., 1908.

Tantárgy kódja PK HN1223; PK HL1223 PK HN1224; PK HL1224 PK HN1225; PK HL1225			Tantárgy neve MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET I. MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET II. MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET III.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	3	Előadás	Vizsga
IV.	30	2	3	Szeminárium	Évközi jegy
V.	30	2	2	Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az egyháztörténet, így a magyar egyháztörténet oktatása, tanulása egyrészt az egyház folytonosságára, történelmi útjára, valamint történelmi összefüggések között megvalósuló zárandókatára, valamint jelen korunk megértésekor az előzmények és adottságok értelmezésének fontosságára irányítja figyelmünket. Az egyház történelmi mértékkel mérhető útja a gondviselő Istenbe mint a történelem Urába vetett hitvallást erősíti, miközben arra is figyelmeztet, hogy minden dicsőséges vagy dicstelen, boldog és fejlődő vagy éppen nyomorúságos és üldözésekkel teli idő ellenére a világosságok Atyjánál „nincs változás vagy változásnak árnyéka” (Jak 1,17).

Az egyháztörténet mint a katechézis tárgya éppen ezért az előttünk járó, Biblián túli időkből való hithősök bizonyosságának nagy fellegével szembesít, példát szolgáltat, elgondolkodtat, tanít, és elsősorban Isten tetteire irányítja figyelmünket, amely még az emberi szándékok ellenére is megvalósul. Így, amikor felismerjük, hogy nincsen itt maradandó városunk, akkor életünket az egyház történetének biztató tanulságai alapján *sub specie aeternitatis*, azaz az örökkévalóság szemszögéből tanuljuk szemlélni.

A magyar egyháztörténet a magyar nép keresztyénséghez tartozásának összefüggéséből indul ki, és részletesen bemutatja a reformáció előtti vallási viszonyokat és történéseket a keresztyénség felvételétől kezdve. Katechetikai szempontból különösen fontos a magyarországi reformáció korának története, amelyhez akár az egyes helyi gyülekezetek egyéni és egyedi története is kapcsolódik. A folyamatok megértéséhez szükséges ezek elsődleges, eredeti kontextusban való megértése és értelmezése, az egyháztörténelmi korszakok „értékelése” – meghagyva ezek integritását – csakis ezzel a módszerrel lehetséges, minden más történelmetlen, kiragadott részleteken alapuló, veszélyes félremagyarázásra futhat ki. A hittanoktató számára fontos a biztos egyháztörténelmi tájékozódás, hogy a tanítványokat helyes történelmi összefüggésekre tanítsa. A tanegység különös hangsúlyt fektet a hittanoktatásban szereplő témakörök kifejtésére, valamint röviden bevezet az egyháztörténelmi kutatás módszertani kérdéseibe is.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

Egzakt egyháztörténelmi ismeretek, összefüggések feltárása, az egyháztörténet oktatásának tantárgypedagógiai és módszertani kérdései. Az előadások főbb témái (a vizsgaanyagot, a kötelező szakirodalmat a szaktanár nevezi meg és jelöli ki az adott kurzusok vonatkozásában):

- Valláspedagógiai bevezetés: Az egyháztörténet mint a katechézis tárgya; célja, anyaga, módszerei
- István király szerepe a keresztyénség átvételében. Középkori egyház. Szerzetesrendek
- A reformációt előkészítő események. A magyarországi reneszánsz és humanizmus szerepe
- Magyarország a reformáció korában. Történelmi helyzetkép
- A reformáció megindulása hazánkban
- A reformáció terjesztői és lefolyása az ország különböző területein
- A reformáció elterjedése az egyes nemzetiségek között
- A reformáció irányainak szétválása
- Az ellenreformáció megindulása. Bocskai
- Bethlen Gábor és I. Rákóczi György
- Pázmány Péter és ellenreformációs tevékenysége
- Lipót és kora. Wesselényi-összeesküvés
- Gályarabság. Explanatio. Vallásügy a Rákóczi-szabadságharc idején
- Egyházi élet és teológia az ellenreformáció korában.
- Egyházi élet és teológia az ellenreformáció korában. Istentisztelet, éneklés, szertartások, iskolák

- Tolnai Dali János és a magyar puritánok. Kanizsai Pálfi János. Apáczai Cseri János
- A csendes ellenreformáció kora. Mária Terézia. II. József. Türelmi rendelet
- A magyar protestáns egyházak élete a XVIII. században. Konventek. Ágenssek
- Teológiai irányzatok. Pietizmus és racionalizmus
- A magyar protestantizmus hatása a közművelődésre. iskolaügy, könyvkiadás, teológiai irodalom, külföldi tanulmányutak
- Az egyház élete 1790-1848 között
- Protestánsok a szabadságharc idején, vallásügyi törvények
- Protestáns Pátens és hatása az egyházunkra. Iskolaügy. Protestáns unio terve
- A református egyház belső élete a dualizmus korában. Debreceni zsinat
- Protestantizmus és magyar kultúra a XIX. században. Protestáns teológia. Liberalizmus
- A belmisszió és hatása
- Az első világháború és a református egyház
- Református egyház a két világháború közötti időszakban
- Gyülekezeti élet és ifjúsági munka a két világháború között
- Protestáns egyházak és a II. világháború
- Egyházunk a második világháborút követően. Egyház a kommunista társadalomban. Az egyház és az állam viszonyának rendezése
- Egyházunk a Rákosi-diktatúra alatt. 1956 és a Magyarországi Református Egyház
- Egyházi élet a forradalom után. A Magyarországi Református Egyház 1957-1990 között
- A Magyarországi Református Egyház teológiája 1948 után
- Református egyház a rendszerváltás után
- A fordulat utáni lehetőségek egyházunk életében. misszió a megváltozott körülmények között
- Határainkon túli magyar református egyházak 1920-tól napjainkig
- Határainkon túli magyar református egyházak III. Kárpát-medencén kívüli egyházak

SZAKIRODALOM:

- Tóth Kása István–Tökéczki László–Ladányi Sándor–Papp Kornél (szerk.): *Egyháztörténet 1. Tankönyv és tanári kézikönyv a kezdetektől 1711-ig*. Budapest, 1997.; ²1999.
- Ladányi Sándor–Papp Kornél–Tökéczki László (szerk.): *Egyháztörténet 2. Tankönyv és tanári kézikönyv 1711-től napjainkig*. Budapest, 1998.
- Dienes Dénes (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*. Sárospatak, 2020.
- Barcza József–Dienes Dénes (szerk.): *A Magyarországi Református Egyház története 1918-1990*. Sárospatak, 1999.
- Bartha Tibor (szerk.): *Tanulmányok és szövegek a Magyarországi Református Egyház XVI. századi történetéből*. Budapest, 1973. (Studia et Acta Ecclesiastica 3.)
- Bartha Tibor–Barcza József–Makkai László (szerk.): *Tanulmányok a Magyarországi Református Egyház történetéből 1867-1978*. Budapest, 1983. (Studia et Acta Ecclesiastica 5.)
- Bíró Sándor–Bucsay Mihály–Tóth Endre–Varga Zoltán: *A Magyar Református Egyház története*. Budapest, 1949.
- Bottyán János: *Hitünk hősei*. Budapest, 1971. (több kiadásban)
- Bucsay Mihály: *A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945*. Budapest, 1985.
- Dienes Dénes: *A keresztyénség Magyarországon 1926 előtt*. Sárospatak, 1997.
- Győri L. János: *A magyar reformáció irodalmi hagyományai*. Budapest, ²1998.
- György Antal: *A hit példaképei. Egyháztörténeti olvasókönyv*. Budapest, 1999.
- Hittanoktatási kerettantervek, hittankönyvek, (tanári) segédanyagok
- Keresztes Hajnalka: *Egyháztörténeti játékok*. Budapest, 2010.
- Ladányi Sándor (szerk.): *Adalékok a Magyarországi Református Egyházban az 1956-1957-es esztendőben történetekhez*. Budapest, 2006.
- Mészáros István–Németh András–Pukánszky Béla: *Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Budapest, 2005. (több kiadás)
- Németh Dávid–Kaszó Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001.
- Sanda István Dániel–Simonfi Zsuzsanna: *Nevelés a szakralitás dimenziójában*. Budapest, 2011.
- Zoványi Jenő–Ladányi Sándor: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*. Budapest, ³1977. (online: <http://digit.drk.hu/?m=lib&book=3> ; ugyaninnen letölthető az egész lexikon pdf formátumban)

Tantárgy kódja PK HN1231; PK HL1231			Tantárgy neve TEOLÓGIAI ENCIKLOPÉDIA		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A teológiai enciklopédia tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulmányok kezdetén tisztázza a teológia tudományának sajátos tartalmát, kialakulását, helyét a tudományok rendszerében.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgatóak e tantárgy keretén belül megismerkednek a teológia eredetével, protestáns jellegével, tudományosságának kérdésével és rendszerével, itt nyernek betekintést az egyes teológiai tudományágak tartalmával, melyek későbbi tanulmányaik részét fogják képezni. Emellett fontos része a tananyagnak egy szellem- és teológiatörténeti áttekintés az ókortól napjainkig, mely segítségével a hallgatók átfogó képet alkothatnak a különböző korszakokra jellemző szellemi áramlatokról és a teológiára gyakorolt hatásokról, a korra jellemző teológiai kérdésekről és kihívásokról.					
SZAKIRODALOM:					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Harnack, Adolf von: <i>Dogmatörténet</i>. Szentendre, 1998. ▪ Karner Károly: <i>Bevezetés a teológiába</i>. Budapest, 1954. ▪ Kocsis Elemér: <i>Bevezetés a teológiába</i>. Debrecen, 1979 ▪ Lane, Tony: <i>A keresztyén gondolkodás rövid története</i>. Budapest, 2003. ▪ McGrath, Alister: <i>A keresztyén hit</i>. Budapest, 2007. ▪ McGrath, Alister: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i>. Budapest, 1995. ▪ Török István: <i>Dogmatika</i>. Amsterdam, 1985. ▪ Vanyó László: <i>Az ókeresztyén egyház és irodalma</i>. Budapest, 1988. 					

Tantárgy kódja PK HN1232; PK HL1232			Tantárgy neve DOGMATIKAI PROLEGOMENA		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	4	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A rendszeres teológiai terminológia elsajátítása, ismerkedés a teológiai tudományos módszerekkel, a rendszeres teológia fogalmával és eszközeivel.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A dogmatika prolegomena tisztázza az olyan fogalmakat, mint a dogma, hitvallás, herezis, dogmatika; tárgyalja a dogmatika feladatát és az ehhez kapcsolódó eszközöket és módszereket, bemutatja a dogmatikák különböző felépítését. A hallgatók megismerik a dogmatika forrásait, a kijelentés, értelem, tapasztalat és hagyomány viszonyát.</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Barth, Karl: <i>Church Dogmatics</i>. I/1. Edinburgh, 1961. ▪ McGrath, Alister: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i>. Budapest, 1995. ▪ Sebestyén Jenő: <i>Református Dogmatika</i>. 1940. ▪ Tavaszy Sándor: <i>Református keresztyén dogmatika</i>, Kolozsvár, 2006. ▪ Tillich, Paul: <i>Rendszeres teológia</i>. Budapest, 1996. ▪ Török István: <i>Dogmatika</i>. Kolozsvár, 2006. ▪ Török István–Kocsis Elemér–Szűcs Ferenc: <i>Dogmatikai prolegomena</i>. Budapest, 2000. 					

TANTÁRGY KÓDJA PK KN1107; PK KL1107 PK KN1108; PK KL1108			Tantárgy neve HITVALLÁSISMERET I. HITVALLÁSISMERET II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	2	Előadás	Vizsga
III.	30	2	2	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. Az egyház hivatalos hitvallási iratainak ismerete mellett a tantárgy célja a Szentírás magyarázása, tanítása kritikai vizsgálatának elsajátítása. Ezek mellett fontos cél még, hogy a hallgatók, leendő református értelmiségiként felekezeti identitástudatot alakítsanak ki.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hitvallások struktúráját követve a hallgatók betekintést nyernek a rendszeres teológia toposzaiba. A klasszikus reformátori tanítás mellett megismerkednek az egyház tanításának dogmatörténeti változásaival, a különböző dogmatikai vitákkal. A tantárgy többek között tárgyalja a hitvallás és dogma funkciójának kérdését, az egyháznak a teremtésről, megváltásról szóló tanítását, a Szentháromság, Krisztus és Szentlélek körül kialakult teológiai vitákat, az egyház mibenlétének kérdését, a sákramentumok értelmezése körül kialakult vitákat.					
SZAKIRODALOM:					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás.</i> Budapest, 1981. (http://reformatus.hu/egy hazunk/) ▪ <i>A Heidelbergi Káté.</i> Budapest, 2013. ▪ <i>A Második Helvét Hitvallás. Fordította és jegyzetekkel ellátta: Buzogány Dezső.</i> Budapest, 2017. ▪ Fekete Károly: <i>A Heidelbergi Káté magyarázata. Hálaadásra vezető vigasztalás 129 kérdés-feleletben.</i> Budapest, 2013. ▪ Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556.</i> Szentendre, 1997. ▪ Kálvin János: <i>A keresztyén vallás rendszere.</i> Pápa, 1909. ▪ Link, Christian: <i>A teremtés teológiája.</i> Nagykőrös, 2007. ▪ McGrath, Alister: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába.</i> Budapest, 1995. ▪ Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret.</i> Budapest, 2007. ▪ Tavaszy Sándor: <i>Református keresztyén dogmatika.</i> Kolozsvár, 2006. ▪ Török István: <i>Dogmatika.</i> Kolozsvár, 2006. ▪ Ursinus, Zacharias: <i>Commentary on the Heidelberg Catechism.</i> Michigan, 1956. 					

Tantárgy kódja PK HN1233; PK HL1233 PK HN1234; PK HL1234			Tantárgy neve TEOLÓGIAI ETIKA I. TEOLÓGIAI ETIKA II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	30	2	3	Előadás	Vizsga
V.	30	2	3	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tantárgy oktatásának célja abban áll, hogy a hallgatókat olyan ismeretek és készség elsajátítására vezesse el, amelyek által nem csak tisztában legyenek a keresztyén erkölcsi világrend értékeivel, adott érvényes normáival, hanem saját morális döntéseiben azokat alkalmazni is tudják. Tudjanak hivatkozni adott helyeken a teológiai etika sajátos, keresztyén, református hitismereti gyökereire, ugyanakkor ismerjék a kor legaktuálisabb etikai kihívásait.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Az oktatás során a hallgatók az etika jelentésével, feladatával, a különböző filozófia etikai irányzatokkal és a teológiai etika sajátos tartalmával. Az általános és elvi rész mellett a hallgatók alkalmazott etikával is foglalkoznak, melynek struktúráját a Tízparancsolat adja, ehhez kapcsolódóan azonban tárgyalásra kerülnek többek között korunk médiaetikai, gazdaság- és környezetetikai, bio- és társadalometikai kérdései is.					
SZAKIRODALOM:					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bolyki János: <i>Újszövetségi etika</i>. Budapest, 1998. ▪ Bonhoeffer, Dietrich: <i>Etika</i>. Szentendre, 1999. ▪ Douma, Jochem: <i>A Tízparancsolat</i>. Budapest, 1994. ▪ Fazakas Sándor (szerk.): <i>A protestáns etika kézikönyve</i>. Budapest, 2017. ▪ Fekete László (szerk.): <i>Kortárs etika</i>. Budapest, 2004. ▪ Gaizler Gyula–Nyéki Kálmán: <i>Bioetika</i>. Budapest, 2003. ▪ Hankiss Elemér: <i>A Tízparancsolat ma</i>. Budapest, 2002. ▪ Hársing László: <i>Bevezetés az etikába</i>. Miskolc, 1999. ▪ Heller Ágnes: <i>Általános etika</i>. Budapest, 1994. ▪ Kodácsy-Simon Eszter: <i>Értelmes szívvel. Etikai témák az evangélikus oktatásban</i>. Budapest, 2016. ▪ Lochmann, Jan Milic: <i>A szabadság útjelzői</i>. Budapest, 1993. ▪ Szűcs Ferenc: <i>Teológiai etika</i>. Budapest, 1984. ▪ Török István: <i>Etika</i>. Amsterdam, 1988. ▪ Weber, Max: <i>A protestantizmus és a kapitalizmus szelleme</i>. Budapest, 1995. 					

Tantárgy kódja PK HN1241; PK HL1241 PK HN1242; PK HL1242			Tantárgy neve KATECHETIKA I. KATECHETIKA II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás	Vizsga
II.	30	2	4	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A kurzusok célja hallgatók hittanoktatói munkájának szakmai elméleti megalapozása, amelynek birtokában alkalmassá válnak a gyermekek református szellemben történő, korszerű módszertani eljárásokat alkalmazni tudó nevelésére, mind világi, mind egyházi köznevelési intézményekben, mind pedig gyülekezeti hittanoktatói munkakörben. További célok a vallásos nevelés alapvető fogalmainak tisztázása, jelentésük közötti összefüggések megláttatása. Ezen keresztül célunk a hallgatók szakszóhasználati készségének és átfogó tájékozódási képességének megalapozása. Mindezt segíti a katechézis történeti áttekintése, valamint a katechézis összefoglaló céljainak, feladatainak ismertetése. A katechézis alapvető színtereinek számbavételével (család, gyülekezet, intézmények) többek között a katechézis közösségi vonatkozásaira irányítja a figyelmet annak érdekében, hogy a hallgatók összefüggésében lássák és értelmezni tudják majdani tanítványaik élethelyzetét, az őket/viselkedésüket meghatározó környezeti ingerek személyiségformáló hatásait. Ebben a kontextusban ismertetjük az adott korosztályra jellemző fejlődés- és valláslelektani sajátosságokat. Mindezzel célunk segítséget adni a hallgatóknak a köznevelési intézményekben, a gyülekezetben vagy akár a családban végezett hittanoktatói gyakorlati munkájukhoz, majdani tanítványaik kompetens kíséréséhez.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

A katechézis fogalomkörének és anyagának ismertetése, a szakszóhasználat elsajátítása, a történeti hosszmetesz felvázolása jártasságot biztosít a katechézis témájában való biztonságos tájékozódásban. E jártasság alapvető bázisa a tantárgyra épülő további elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátításának, alkalmazásának. A katechéta személye témakör önismeretre segít, a hivatás gyakorlásának elkötelezett vállalásához nyújt támpontokat. Az alapvető fogalmakkal kapcsolatban (valláspedagógia, gyülekezetpedagógia stb.) röviden utalunk már e kurzus keretében is a katechézis alapvető színtereire (gyülekezet, család, iskola, óvoda), ezzel megalapozva a katechézis közösségi vonatkozásaira vonatkozó témakört.

Az életkori és hitfejlődési jellemzők elsajátítása megteremti azt a bázist, melyre ráépülnek a gyakorlati munkához, a majdani tanítványok kompetens (vallásos) neveléséhez szükséges módszertani és didaktikai ismeretek.

KÖTELEZŐ SZAKIRODALOM:

- Az MRE hittanoktatással és közneveléssel kapcsolatos törvényei: 2007. évi II. törvény a református hittanoktatásról [https://reformatus.hu/documents/245/2007. %C3%A9vi II. 2016. %C3%A9vi I. tv. HIT-TAN tiszt%C3%A1zott.pdf](https://reformatus.hu/documents/245/2007.%C3%A9vi%20II.%20TAN%20tiszt%C3%A1zott.pdf) ; 1995. ÉVI I. törvény a magyarországi református egyház köznevelési törvénye [https://reformatus.hu/documents/919/1995. %C3%A9vi I. tv. Koznevelési tv..pdf](https://reformatus.hu/documents/919/1995.%C3%A9vi%20I.%20Koznevelesi%20tv..pdf)
- Bodó Sára – Fekete Károly: *Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény*. Debrecen, 1998.
- Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.
- Németh Dávid: *Vallásdidaktika. Hit- és erkölcsstan tanítása az 5-12. osztályban*. KRE – L'Harmattan, Budapest, 2017.
- Schweitzer, Friedrich: *Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.
- Siba Balázs – Szabóné László Lilla – Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.
- Tamminen, K. et al.: *Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika*. Luther Kiadó, Budapest, 2001.

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

- Bodó Sára – Fekete Károly: *Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény*. Debrecen, 1998.
- Boross Géza: *Bevezetés a valláspedagógiába*. KRE HTK, Budapest, 1996.

- Boross Géza: *Katechetika*. Budapesti Református Teológiai Akadémia. (s.a.), Budapest, 1994.
- Brummelen, Harro van: *Istennel az osztályteremben. Keresztyén tanulási és tanítási módszerek*. ACSI, Bp., 1996., 2017.
- Imre Lajos: *Katechetika*. Budapest, 1942.
- Kodácsy-Simon Eszter: „Veled a kőfalon is átugrom”, Határátlépő fiatalok a Bibliában, in Orosz Gábor Viktor (szerk.), *Teológia és határok*, Evangélikus Hittudományi Egyetem/Luther Kiadó, Budapest, 2020, 124-140.
- Kolos Dániel: *Katechetika*. Sárospatak, 1862.
- Kun Bertalan: *Egyházi szónoklattan*. Miskolc, 1855.
- Németh Dávid: A keresztyén nevelés antropológiai alapjai. In Bodó Sára–Horsai Ede (szerk.): „Hiszek az Ige diadalmas erejében!” *Tanulmányok Fekete Károly 60. születésnapja alkalmából*. Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2020, 391-421. <https://core.ac.uk/download/287058724.pdf>
- Osmer, Richard–Fowler, James W.: *A gyermek- és serdülőkor a hitfejlődés szemszögéből I.*, Embertárs, 2007/2, 100-110.
- Osmer, Richard–Fowler, James W.: *A gyermek- és serdülőkor a hitfejlődés szemszögéből II.*, Embertárs, 2007/3, 196-213.

Tantárgy kódja PK HN1243; PK HL1243 PK HN1244; PK HL1244 PK HN1245; PK HL1245			Tantárgy neve KATECHETIKA TANTÁRGYPEDAGÓGIA I. KATECHETIKA TANTÁRGYPEDAGÓGIA II.* KATECHETIKA TANTÁRGYPEDAGÓGIA III.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel *PK HN1243; PK HL1243		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	2	Előadás Szeminárium	Vizsga Évközi jegy
III.	30	2	2	Gyakorlat	Minősített aláírás
IV.	15	1	2	Labor	Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Célunk a hittanoktatáshoz kapcsolódó alapvető dokumentumok ismertetése, az azokban való biztonságos tájékozódás segítése. A hit- és erkölcsstan óra elemeinek részletesebb tárgyalásával további célunk: képessé tenni a hallgatókat a Szentírás üzenetét hitelesen közvetítő, a gyermekek életkori és valláslélektani sajátosságaihoz illeszkedő óratervek készítésére.</p> <p>A tantárgy a korábbi elméleti katechetikai, valláspedagógiai tartalmakat módszertani szempontból bővíti. Célunk: megismertetni a hallgatókat a hittanoktatás során alkalmazható módszerek és eszközök széles repertoárjával. Mind-eközben hangsúlyt fektetünk azoknak az általános (vallás)didaktikából ismert módszereknek a részletesebb tárgyalására, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek hittanoktatása, illetve a tipikusan és az atipikusan fejlődő gyermekek közös, inkluzív vallásos nevelése során is jól alkalmazhatók.</p> <p>A kurzus a szakmai ismeretek bővítésére és elmélyítésére szolgáló tanegység, melyben építve a korábbi katechetikai, vallásdidaktikai tanulmányokra, olyan szakdidaktikai módszerekkel és eljárásokkal ismertet meg, melyekkel segítséget kíván nyújtani a hittanoktató szakos hallgatóknak a hit- és erkölcsstan órák tervezéséhez és hatékony megvalósításához. Ennek érdekében tovább mélyítjük a szakmódszertan elméleti alapjait különös tekintettel az általános iskola felső tagozatán és a középiskolai évfolyamokon tanítandó hittanoktatás tartalmaira. A tanegység célja a bibliaismereti, az egyháztörténeti, hitvallásismereti és etikai tananyagok vizsgálata, szakmódszertani jellegzetességek megismerése, gyakorlása.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Az elméleti ismeretekben való biztonságos tájékozódás képességének kialakítása mellett hangsúlyos szerepet kap az óraterveben megjelenítendő, s a gyakorlati munkához, az óra levezetéséhez szükséges didaktikai feladatok tisztázása; az előadások során gyakorlati kipróbálása, alkalmazása elképzelt helyzetekben.</p> <p>A kurzus előadásai, a témakörökhöz kapcsolódó felvetések, kérdések megbeszélése azt a célt szolgálják, hogy a hallgatók módszertani ismeretei bővüljenek, s – a tantárgyhoz kapcsolódó szeminárium keretében is – egyre nagyobb jártasságot szerezzenek ezek alkalmazásában. A kurzus kiemelt feladatának tekintjük, hogy ráirányítsa a figyelmet a sajátos nevelési igényű gyermekek sajátosságaira, s a hallgatók a „speciális” ismeretekkel felvértezve biztonsággal alkalmazzák az inkluzív vallásdidaktikai módszereket munkájuk során.</p> <p>A kurzus előadásai és gyakorlatai során a koncentrikus ismeretbővítés elve alapján elmélyítjük az egyes módszerek sajátosságait, alkalmazási lehetőségeit különös tekintettel a bibliaismereti, az egyháztörténeti, hitvallásismereti és etikai anyag tanítására. Kitérünk az óratervezésnél a célképzés sajátosságaira, a motiválás és ráhangolás sajátosságaira, a beszélgetés, az irányított beszélgetés, a vita módszerének alkalmazására és lehetőségeire.</p>					
<p>KÖTELEZŐ SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A Magyarországi Református Egyház Hit- és Erkölcsstan Kerettanterve http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/Kerettanterv_1-8_2012.pdf ▪ Bodó Sára – Fekete Károly: <i>Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény</i>. Debrecen, 1998. ▪ Fodorné Nagy Sarolta: <i>A katechézis kommunikációs problémái</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996. ▪ Tamminen, K. et al.: <i>Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika</i>. Luther Kiadó, Budapest, 2001. ▪ Németh Dávid: <i>Vallásdidaktika. Hit- és erkölcsstan tanítása az 5-12. osztályban</i>. KRE – L'Harmattan, Budapest, 2017. 					
AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:					

- Adam, Gottfried – Schweitzer, Friedrich (szerk.): *Etikai nevelés az iskolában*. Budapest, 2005
- Adam, Gottfried: A hitoktatás tantervei, In NÉMETH Dávid – KASZÓ Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001, 31-60.
- Adam, Gottfried: A szimbolikus kommunikáció mint a valláspedagógia témája, In NÉMETH Dávid – KASZÓ Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001, 199-224.
- Adam, Gottfried: *A történet-elmondásról röviden*. In NÉMETH Dávid – KASZÓ Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001. 115-146.
- Adam, Gottfried: *Az etikai nevelés módszerei*. In Németh Dávid – Kaszó Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001.
- Adam, Gottfried: Didaktika és vallásoktatás, In NÉMETH Dávid – KASZÓ Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001, 9-30.
- Adam, Gottfried: *Szakedidaktikai megfontolások az egyháztörténet tanításához (különös tekintettel a reformációra)*. In Németh Dávid – Kaszó Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001.
- Barnes, M. Craig: *Életre szóló. A Heidelbergi Káté újralfedezése*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2017.
- Békési Sándor: *Vizuális nyelv. A síkbeli vizuális alkotások olvasási technikája és értelmezése*. KRE HTK, Budapest, 2015
- Beran Ferenc: *Erkölcstan és etika – a tantervtől a megvalósulásig*. In ÚPSz 2012./4-6. 123-124.
- Beran Ferenc: *Etika. Az értékek tisztelete*. Gondolat, Budapest, 2007.
- Berg, Horst Klaus: *A bibliai szövegelemzés módszerei*. In NÉMETH Dávid – KASZÓ Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001. 173-197.
- Brummelen, Harro van: *A tantervkészítés lépései. Egy bibliai út*. ACSI, Bp., 1998
- Fekete Károly: *Állásfoglalás fogatékával élő testvéreink befogadásáról*. MRE Zsinati Hivatala, Budapest, 2016 <http://www.reformatus.hu/data/attachments/2016/12/04/allasfoglalas.pdf>
- Fekete Károly: *Állásfoglalás fogatékával élő testvéreink befogadásáról*. MRE Zsinati Hivatala, Budapest, 2016. <http://www.reformatus.hu/data/attachments/2016/12/04/allasfoglalas.pdf>
- Fenyődi Andrea: *Erkölcstanári segédkönyv a gimnáziumok 5-6. évfolyama számára*. PTE Műszaki és Informatikai kar Pedagógiai Tanszék, 2015.
- Fisher, Robert: *Hogyan tanítsuk az értékeket?* In ÚPSz 2012./4-6. 111-122.
- Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996
- Fodorné Nagy Sarolta: *Az egyháztörténet tanításának jelentősége és módja*. In STUDIA Universitatis Babeş-Bolyai Theologia Reformata Transylvanica LXII. évf./2. (2017), 74-93. <http://studia.ubbcluj.ro/download/pdf/1128.pdf>
- Gyökössy Endre: *Hogyan tartsunk gyermek-bibliaórát?* Kálvin Kiadó, 2017
- Hanák Zsuzsa: *A különböző szociális háttérrel rendelkező gyermekek erkölcsi, morális fejlődése*. In Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei. Pócs Tamás és V. Raisz Rózsa (szerk.): *Tanulmányok a neveléstudomány és a pszichológia köréből*, Eger, 1993. 233-249.o.
- Heacox, Diane: *Differenciálás a tanításban, tanulásban. Kézikönyv a 3-12. évfolyam számára*. Budapest, 2006.
- Homor Tivadar: *Korszerűség az erkölcstan/etika tanításában*. Iskolakultúra 2015/10, 127-138. <http://www.iskolakultura.hu/ikultura-folyoirat/documents/2015/10/14.pdf>
http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/alkalmazott_drama_az_altalanos_iskolai_tortenelemtanitasban
https://www.reformatus.hu/data/documents/2017/12/11/alapvetes_2017.pdf
- Kádár Annamária – Kerekes Valéria: *Mesepszichológia a gyakorlatban. Az önbecsülés és a küzdőképesség megalapozása gyermekkorban*. Kulcslyuk Kiadó, Budapest, 2017.
- Kádár Annamária: *Mesepszichológia. Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban*. Kulcslyuk Kiadó, Budapest, 2012.
- Kagan, Spencer: *Kooperatív tanulás*. Ökonet Kft., Budapest, 2001.
- Keresztes Hajnalka: *Egyháztörténeti játékok*. Könyvek a magyar református nevelésről 2. RPI, Budapest, 2010.
- Kiss Csilla Enikő: *A drámapedagógia alkalmazási lehetőségei a hittanoktatásban*. In Magyar Református Nevelés (2018/4) 5-16. <http://www.refpedi.hu/mrn2018/04/#page=5>
- Kiss Tihamér László: *Keresztyén erkölcsi nevelés gyermek- és serdülőkorban*. RPI, Budapest, 2002.
- Knausz Imre: *Történelemtanítás az általános iskolai kezdőszakaszban*. In Radnainé Szendrei Julianna (szerk.): *Ezredforduló, műveltségkép, kisgyermekkorai nevelés*. Trezor Kiadó, Budapest, 2001.
- Kodácsy-Simon Eszter (szerk.): *Ertelmes szívvel – etikai témák az evangélikus oktatásban*. Luther Kiadó, Budapest, 2016.

- Kojanitz László: *A forrásfeldolgozástól a kutatásalapú tanuláshig. Történelemtanítás* 2011./4. II. évf. <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2012/01/kojanitz-laszlo-a-forrasfeldolgozastol-a-kutatasalapu-tanulasig-02-04-05/>
- Kojanitz László: *A kérdésorientált (inquiry based) történelemtanítás összekapcsolása az IKT adta lehetőségekkel. Iskolakultúra* 2010./9. 20. évf. 65–81. http://real.mtak.hu/57858/1/5_EPA00011_iskolakultura_2010-09.pdf
- Kustárné Almási Zsuzsanna: *A (báb) játékban rejlő gyógyító lehetőségek.* In Baráth Béla Levente – Fekete Károly – Kis Klára (szerk.): *Ősztönző lelkiség. Tanulmányok Bodó Sára 60. születésnapja alkalmából.* Debreceni Református Hittudományi Egyetem Debrecen, 2019, 181-190. https://derek-k.drhe.hu/61/1/ATD13_BodoS-rep-arch.pdf
- Lachmann, Rainer: Az oktatás előkészítésének útjai, In NÉMETH Dávid – KASZÓ Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény.* KRE HTK, Budapest, 2001, 61-82.
- Lehoczky Mária Magdolna: *Ige és dráma és játék.* In Magyar Református Nevelés (2018/2) 8-11. <http://refpedi.hu/mrn2018/02/#page=8>
- Miklya Luzsányi Mónika: *Játéktár hit és erkölcsstanoktatáshoz és bibliai foglalkozásokhoz,* Harmat, Budapest, 2015
- Németh Dávid: *Vallásdidaktika. Hit- és erkölcsstan tanítása az 5-12. osztályban.* KRE- L'Harmattan, Budapest, 2017
- Oser, Fritz: *Morálpszichológiai perspektívák.* In Németh Dávid – Kaszó Gyula (szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény.* KRE HTK, Budapest, 2001.
- Pálvölgyi Ferenc: *Az erkölcsi nevelés új perspektívái. Az értékközpontú pedagógia szerepe és feladatai korunk plurális társadalmában.* L'Harmattan, 2014.
- Ranschburg Jenő: *Szeretet, erkölcs, autonómia.* Budapest, 1984. (és további kiadások)
- Somfalvi Edit: *Bibliai történetek átadása gyermekeknek a mesepszichológia újabb szempontjai alapján.* In Református Szemle, 2008. március-április 2. szám, CI. évf. 135-150. <http://konyvtar.proteo.hu/hu/publikacio/277>
- Szászi Andrea: *A katechetikai taneszközfejlesztés tapasztalatai.* In Pompor Zoltán (szerk.): *Alapvetés. Háttér tanulmányok a református iskolarendszer fejlesztéséhez.* Magyarországi Református Egyház Református Tananyagfejlesztő Csoport, Budapest, 2017, 157-178.
- Szontágh Pál: *Alkalmazott dráma az általános iskolai történelemtanításban. Könyv és nevelés.* 2013./4., 15. évf. 4. sz. 105–115.
- Szűcs Ferenc: *Teológiai etika.* LUX, Ref. Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993.
- Tamminen, K. et al.: *Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika.* Luther Kiadó, Budapest, 2001.
- Wegenast, Klaus: Az elemivé tétel mint teológiai és valláspedagógiai probléma, In NÉMETH Dávid – KASZÓ Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény.* KRE HTK, Budapest, 2001, 83-114.

Tantárgy kódja PK HN1246; PK HL1246			Tantárgy neve VALLÁSLÉLEKTAN		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:</p> <p>A tantárgy szerepe, hogy egyrészt rávilágítson a teológia és a pszichológia határterületeire és kapcsolódási pontjaira, másrészt felkészítse a hallgatókat a vallásos ember pszichológiai működés módjára. A tantárgy célja továbbá, hogy segítse a hallgatókat a hivatásuk, szakmai kompetenciájuk kimunkálásában, megerősödésében, a hatékony ön- és társismeretben.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <p>A kompetens lelki segítségnyújtás, kísérés alapvető feltétele az emberismeret. A fejlődés- és valláslelektani sajátosságok alapos feltérképezése nyújtja az alapját a kurzus további témáiban való elmélyülésnek, mely során arra keresünk a választ, hogyan, milyen kompetenciák birtokában tud a hittanoktató a tanítványainak (és azok szüleinek, családjának) megfelelő segítséget nyújtani az életkori változásokkal együtt járó, vagy a különféle élethelyzethez kötődő krízisekben (az iskolai hittanórán, gyülekezeti gyermekalkalmakon vagy a családgondozás lehetőségein belül).</p> <p>A félév programja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A valláslelektan helye a tudományok rendszerében, tárgya, alapfogalmi 2. A vallásos ember 3. Az ember: test – lélek – szellem egysége 4. Vallási fejlődés 5. Az istenkép kialakulásának összetevői 6. Családi háttér: a család sajátos feladatai, vallásossága, vallásos szocializáció 7. A család krízisei és a gyermek 8. Vallásosság és lelki egészség 9. A keresztyén hit szerepe a megküzdésben 10. Gyülekezeti háttér: kommunikáció a gyülekezetben 11. A keresztyén nevelő személyiségfejlesztése 12. Beszámoló 					
<p>KÖTELEZŐ SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Németh Dávid: <i>Pasztorálanthropológia</i>, KRE – L'Harmattan, Budapest, 2012 <p>AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baumgartner, Isidor: <i>Pasztorálpszichológia</i>. Párbeszéd Alapítvány – HÍD Alapítvány – Semmelweis Egyetem, Budapest, 2006. ▪ Embertárs folyóirat https://jezsuitakiado.hu/tipus/embertars/ ▪ Endraß, Elke–Kratze, Siegfried: <i>Megbetegítő hit? Kiutak a válságból</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 2005. ▪ Gyökössy Endre: <i>Életápolás</i>. Kálvin K., Budapest, 1993. ▪ Gyökössy Endre: <i>Életápolás</i>. MRE Sajtóosztály, Budapest, 1991. ▪ Gyökössy Endre: <i>Szeretetkapcsolataink. A kis családról – a Nagy Családnak</i>. Szent Gellért K., Budapest, é.n. ▪ Hézszer Gábor: <i>A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve</i>. Kálvin K., Budapest, 1995. ▪ Hézszer Gábor: <i>Miért? Rendszerszemlélet és lelkipásztori gyakorlat</i>. Kálvin K., Budapest, 1996. ▪ Horváth-Szabó Katalin: A személyiségfejlődés érlelő kohója: a szenvedés. In Bánlaky Éva – Karczub Gyula (szerk.): <i>Pszichológusok és teológusok a szenvedésről</i>. Faludi Ferenc Akadémia és Katolikus Pszichológusok Baráti Köre, Budapest, 2002, 53-68. ▪ Horváth-Szabó Katalin: <i>Vallás és emberi magatartás</i>. PPKE-BTK, Piliscsaba, 2007. ▪ Magyar Pszichológiai Szemle Könyvtára VI. kötet (Valláslelektani különszám). 2003. ▪ Németh Dávid: Félelem – szorongás – hit, THSZ, 2011/1., 18-33. 					

- Németh Dávid: *Hit és nevelés – Valláslélektani szemléletmód a mai valláspedagógiában*, Budapest, 2002.
- Osmer, Richard–Fowler, James W.: *A gyermek- és serdülőkor a hitfejlődés szemszögéből I.*, Embertárs, 2007/2, 100-110.
- Osmer, Richard–Fowler, James W.: *A gyermek- és serdülőkor a hitfejlődés szemszögéből II.*, Embertárs, 2007/3, 196-213.
- Pál Ferenc: *Tükör által világosan. Isten arcvonásai az önismeret fényében*. Kairosz K., Budapest, 2009.
- Schweitzer, Friedrich: *Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.
- Siba Balázs – Szabóné László Lilla – Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.
- Süle Ferenc: *Valláspatológia*. GyuRó Art-Press, Szokolya, 1997.
- Vergote, Antoine: *Valláslélektan – Interdiszciplináris szakkönyvtár 3.*, Semmelweis Egyetem – TF – párbeszéd (Dialógus) Alapítvány – HÍD Alapítvány, Budapest, 2001.
- Vergote, Antoine: *Valláslélektan*. Semmelweis Egyetem-TF, Budapest, 2001.
- Vila, Pablo Martínez: *Imádság és lelki alkat*. Harmat Kiadó, Budapest, 1994.
- Wingström, Owe: *A kifürkészhetetlen ember*. Animula, Budapest, 2000.

Tantárgy kódja PK KN1109; PK KL1109			Tantárgy neve LITURGIKA		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A hittanoktató és kántor szakos hallgatóknak jövőbeni hivatásuk teljesítése érdekében szükségük van liturgiai-liturgikai alapismeretre és kompetenciára. A hittanoktatás, az egyházi ének, a gyermek-istentisztelet, a gyermekek templomi szolgálata, az egyházzenei szolgálat, kórusvezetés, énektanítás, énekeskönyv-használat megkívánja egyrészt a szolgálatttevőtől az alapvető liturgiai jártasságot, másrésztől szolgálatunk célkitűzése az egyházas nevelés. Kérdés, hogy konkrét szakmai ismeretek nélkül lehetséges-e teljesíteni ezt. Továbbá sürgető probléma spirituális sivárságunk orvoslása is. A tanegység hozzájárul a diszciplína elméleti ismereteinek elsajátításához, valamint segítséget nyújt az önálló gyakorlati alkalmazáshoz.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

Főbb témakörök:

- 1) A liturgia, liturgika fogalma; a református keresztyén istentisztelet alapelemei/alkotóelemei
- 2) A keresztyén istentisztelet forrásai és korai története; keleti és nyugati liturgiák, liturgiacsaládok. A nyugati egyház liturgiájának történeti áttekintése; fő- és mellékistentiszteleti formák; a reformáció és a protestáns egyházak liturgia-története
- 3) Legújabb liturgiai fejlemények és útkeresés egyházunkban; elvárások és lehetőségek
- 4) A liturgikus év története és gyakorlata
- 5) A vasár- és ünnepnap iistentisztelet szertartásrendje; különféle istentisztelet-típusok és istentiszteleti formák különös tekintettel az áhitatformákra, mellékistentiszteletek, bibliaórákra, imaórákra, gyermek-istentiszteletre, iskolai istentiszteletekre, egyéb gyülekezeti alkalmakra, valamint ezek liturgikus kérdéseire
- 6) Istentisztelet és művészet; istentisztelet és technikai, multimédiás eszközök; a templom és a liturgikus paramentumok áttekintése; egyéb istentiszteleti helyek; a liturgikus öltözet(ek) története és kérdése
- 7) Az istentiszteleti éneklés kérdéseinek áttekintése; az orgona- és hangszerhasználat kérdései; énekrendek, egyházzenei repertoár; a liturgus, a katechéta és az egyházzenesz liturgikus feladatai és kompetenciái; az istentisztelet személyi és tárgyi feltételei; liturgikus könyvek és könyvtípusok, énekeskönyvek

KÖTELEZŐ IRODALOM:

- Hafenschér Károly: *Liturgika. A keresztyén istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Budapest, 2010.
- Kádár Ferenc: *Liturgika*. Sárospatak, 2013.
- Fekete Károly (szerk.): *Reformátusok a kegyelem trónusánál. A magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei*. Budapest, 2010. (http://www.reformatus.hu/data/attachments/2012/07/24/0527-reformatus-istentisztelet_1.pdf)
- Fodorné Nagy Sarolta: *A gyermekistentisztelet mai kérdései*. In: Igazság és Élet VI (2012/3) 523-530.

AJÁNLOTT IRODALOM:

(Válogatott magyar nyelvű szakirodalom)

- Adam, Gottfried: *A gyermek-istentisztelet – valláspedagógiai szempontból. 1-2. Ford. Zsúgyel János*. In: *Lelkipásztor* (2000/9-10) 322-324., 369-371.
- Barsi Balázs: *A liturgikus év*. Budapest, 1999.
- Bartha Tibor (szerk.): *Tanulmányok az evangélium szerint reformált keresztyén gyülekezet istentiszteletéről*. Budapest, 1977.
- Benedek Sándor: *A Magyarországi Református Egyház istentiszteletének multja*. Órisziget, 1971.
- Berger, Rupert: *Lelkipásztori liturgikus lexikon*. Budapest, 2008.

- Czeglédy Sándor: *Liturgia*. Debrecen (több kiadás)
- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Budapest, 1950.
- Hafenscher Károly: *A keresztény istentisztelet*. Budapest, 1999.
- Mihályfi Ákos: *A nyilvános istentisztelet*. Budapest (több kiadás)
- Pap Ferenc: *Az egyházi év*. Budapest, 2016.
- Pásztor János: *Liturgiai irányzatok a magyar református egyházban*. Debrecen, 2008.
- Pásztor János: *Liturgia. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában*. Komarno, ²2002.; Komárom, ³2005.
- Ratzinger, Josef: *A liturgia szelleme*. Budapest, 2002.
- Sörös Béla: *A magyar liturgia története. I. kötet. A kereszténység behozatalától a XVI. század végéig*. Budapest, 1904.
- Turay Alfréd: *A Messiás a liturgikus évben. Hittankönyv*. Vác, 2018.
- Továbbá: ágendák (istentiszteleti rendtartások) és liturgiák magyar és idegen nyelven

Tantárgy kódja PK KN1110; PK KL1110 PK KN1111; PK KL1111 PK KN1112; PK KL1112 PK KN1113; PK KL1113 PK KN1114; PK KL1114 PK KN1115; PK KL1115			Tantárgy neve EGYHÁZI ÉNEK I. EGYHÁZI ÉNEK II. EGYHÁZI ÉNEK III. EGYHÁZI ÉNEK IV. EGYHÁZI ÉNEK V. EGYHÁZI ÉNEK VI.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	15	1	2	Előadás	Vizsga
II.	15	1	2	Szeminárium	Évközi jegy
III.	15	1	2	Gyakorlat	Minősített aláírás
IV.	15	1	2	Labor	Aláírás
V.	30	2	2		
VI.	30	2	2		
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A középkori gyakorlathoz képest a protestáns egyházak egyik alapvető és meghatározó újítása volt, hogy az anyanyelvű, strófás gyülekezeti éneket hivatalos istentiszteleti rangra emelte. Minthogy mindmáig az istentisztelet, a liturgia zenei anyaga a gyülekezeti ének-repertoáron nyugszik, a képzés egyik főtárgyát képezi a népének-korál tantárgy.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:					
<ul style="list-style-type: none"> • A saját felekezeti énekanyag megtanulása, • a legfontosabb történelmi népénekforrások, • a népénektörténet főbb korszakainak, • egyes népénekek történetének (keletkezésének, továbbélésének), • a repertoár népzenei felvételeinek ismerete, • memoriter szemelvények felmondása, • a tételek lényegi elemzésének és a szakszerű kritika szempontrendszerének elsajátítása, • a hittanoktatáshoz kapcsolódó énekanyag megismerése, • helyes értékrend kialakítása. 					
SZAKIRODALOM:					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Énekeskönyv magyar reformátusok használatára.</i> Magyarországi Ref. Egyház, Budapest, 1948. ▪ <i>Az Úrnak zengjen az ének – ifjúsági énekeskönyv.</i> Kálvin Kiadó, Budapest, 2006. ▪ Berkesi Sándor: <i>Gyülekezeti énekiskola.</i> Debrecen, 1995. ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>A református gyülekezeti éneklés.</i> Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr Budai Gergely), Budapest, 1950. ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>Dicsérjétek az Urat. Tudnivalók énekeinkről.</i> Budapest, 1971 ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>Régi Magyar Dallamok Tára I.: A XVI. század magyar dallamai.</i> Budapest, 1958. ▪ Dobszay László–Németh István: <i>A magyar népének népzenei felvételeken.</i> Magyar Egyházzenei Társaság, 1997. ▪ Dobszay László: <i>A gregorián ének kézikönyve.</i> EMB, 1993. ▪ Dobszay László: <i>A magyar népének I.</i> Veszprém, 1995. ▪ <i>Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai,</i> Cantio Bt. Budapest, 2003. ▪ <i>Jézust áldja énekünk - gyermekénekek óvodásoknak.</i> RPI Budapest, 2003. ▪ Papp Géza: <i>Régi Magyar Dallamok Tára II.: A XVII. század énekelt dallamai.</i> Budapest, 1970. ▪ Rajeczky Benjamin: <i>Mi a gregorián?</i> Zeneműkiadó Budapest, 1981. 					

Tantárgy kódja PK HN1301; PK HL1301 PK HN1302; PK HL1302 PK HN1303; PK HL1303 PK HN1304; PK HL1304 PK HN1305; PK HL1305			Tantárgy neve HITTANOKTATÓI GYAKORLAT I. HITTANOKTATÓI GYAKORLAT II. HITTANOKTATÓI GYAKORLAT III.* HITTANOKTATÓI GYAKORLAT IV.** HITTANOKTATÓI GYAKORLAT V.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel *PK HN1301 és PK HN1302 és PK HN1243; PK HL1301 és PK HL1302 és PK HL1243 **PK HN1303; PK HL1303		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	15	1	1	Előadás	Vizsga
II.	15	1	1	Szeminárium	Évközi jegy
III.	45	3	4	Gyakorlat	Minősített aláírás
IV.	45	3	4	Labor	Aláírás
V.	45	3	4		
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hallgatók gyakorlati képzése annak érdekében, hogy szakavatottan, biztonságosan és önállóan tudjanak hittanórákat és foglalkozásokat tartani mindazon korcsoportban, amelyek tanítására diplomájuk képesíti őket. A gyakorlatok részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgatók fokozatosan nehezedő feladatokat végeznek. Megismerkednek az MRE katechézisének területeivel. Egyházi fenntartású köznevelési intézményekben és egyházközségeiben hittanórákon és -foglalkozásokon, gyülekezeti alkalmakon hospitálnak. A demonstrációs órákon és a hospitálások alatt megfigyelési szempontok alapján követik az órákat. Mikrotanítást végeznek, amelynek során gyakorolják a hittanóra egyes elemeinek tanítását, hangsúlyozottan a történetmondást, nagyobbak között a textus kifejtésének módját. A hallgatók megismerik és gyakorolják a különböző óratervezési eljárásokat, ezek alapján az óratípusoknak megfelelő tervezeteket, vázlatokat készítenek: a bibliai történetet, tantervi témát háttérismeretekkel, exegetikai megjegyzésekkel, célmeghatározásokkal és a történet belső strukturalásával készítik elő a kiadott formai és tartalmi követelményeknek megfelelően. A hallgatók tapasztalatot szereznek a gyermekekkel való közvetlen kapcsolatteremtésben, reflektálnak megnyilvánulásaikra, a fegyelmezési helyzeteket megoldják. A szolgáló közösség, ill. a tantestület tagjaival megismerkednek, bekapcsolódnak a gyakorlati hely(ek) és saját gyülekezetük katechetikai szolgálatába. A gyakorlati tanár és a gyakorlatvezetők tanácsai segítik egyéni fejlődésüket, a csoportos gyakorlatok során a hallgatók egymás tevékenységét segítik, szakmailag elemzik.					
KÖTELEZŐ IRODALOM: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fodorné Nagy Sarolta: <i>A katechézis kommunikációs problémái</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996. ▪ Hoppál Péter–Bódiss Tamás: <i>Egyházi ének. Kerettantervi ajánlás református általános iskolák és középiskolák számára</i>. RPI, Budapest, 2007. ▪ Németh Dávid: <i>Vallásdidaktika. A hit- és erkölctan tanítása az 5-12. osztályban</i>. KRE–L'Harmattan, Budapest, 2017. ▪ Schweitzer, Friedrich: <i>Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999. ▪ Tamminen, Kalevi et al.: <i>Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika</i>. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001. ▪ Hittanoktatási kerettantervek és a hozzájuk kapcsolódó tankönyvcsaládok (vö. Katechetikai szolgáltatások (refpedi.hu)) AJÁNLOTT IRODALOM: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baldermann, Ingo: <i>A Biblia a tanulás könyve. A bibliai didaktika alapjai</i>. Budapest, 1989., 2003. ▪ Berry, Sharon R.: <i>99 hasznos jótanács! Fegyelmezés az osztályban</i>. ACSI, Budapest, 1995. 					

- Boross Géza: *Katechetika*. Budapest, 1994.
- Boross Géza: *Bevezetés a valláspedagógiába*. Budapest, 1996.
- Brummelen, Harro van: *A tantervkészítés lépései. Egy bibliai út*. ACSI, Budapest, 1998.
- Brummelen, Harro van: *Istennel az osztályteremben*. Keresztyén tanulási és tanítási módszerek. ACSI, Budapest, 1996., 2017.
- Csorba Péter: *Reformpedagógiák és a vallásoktatás*. Debreceni Ref. Kollégium, Debrecen, 2000.
- Dobos László: *Játék a hittanórán. Didaktikus játékok a 10-14 éves gyermekek hitoktatásához*. Lämpás Kiadó. 5. kiadás, h.n., 2002.
- Dobszay László: *Iskola és kórus*. In: Magyar Egyházzene XVII (2009/2010) 201-202.
- Gyökössy Endre: *Hogyan tartunk gyermekbibliaórát? Kis módszertan*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2003 és későbbi kiadások.
- Imre Lajos: *Ekkleziasztika. Az egyház élete és szolgálata*. Budapest, 1941.
- Imre Lajos: *Katechetika*. Budapest, 1942.
- Keresztes Hajnalka: *Egyháztörténeti játékok*. Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2010. (Könyvek a magyar református nevelésről 2.)
- Németh Dávid–Kaszó Gyula (szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001.
- Pásztor János: *Liturgia. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában*. Komárom, ³2005.
- Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.
- Stephens, Larry: *Gyermeked hite*. Harmat, Budapest, 1999.
- Stott, John: *Az élő gyülekezet*. Budapest, 2009.
- Tanári kézikönyv sorozat 1-8. osztály, Református Pedagógiai Intézet kiadása, Budapest
- Twardella, Günter: *És te miért neveztetel keresztyénnek? Építőkövek a Heidelbergi Kátéhoz. A tanító kézikönyve és Munkafüzet*. Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2000.

Tantárgy kódja PK HN1306; PK HL1306			Tantárgy neve HITTANOKTATÓI GYŰLEKEZETI GYAKORLAT		
			Tárgyfelvételi előfeltétel PK KN1101 és PK HN1303; PK KL1101 és PK HL1303		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óra-szám:	Kredit:	Óra típusa: Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Értékelés módja: Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
V.	45	–	5		

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A hittanoktatói gyülekezeti gyakorlat célja, hogy a hallgatók az Ekléziasztika kurzusra alapozva megismerjék egy református egyházközség mindennapi életét, a gyülekezeti munka és katechézis súlypontjait. A tanegység célja, hogy a hallgatók egy egyházközség katechetikai (gyülekezetpedagógiai) megismerjék, különös tekintettel a gyermekek és az ifjúság közötti, valamint a családok felé irányuló szolgálatokra, továbbá betekintést nyerjenek az adminisztrációs tevékenységekbe, mindezekben kipróbálják magukat.

A gyakorlat erősíti intézményünk és az egyházközségek jó kapcsolatát, hallgatóink elhelyezkedési lehetőségeit is elősegíti.

A gyakorlatok részletezését és további dokumentációit lásd az *Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz* című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

A katechéta hallgatók a nyári gyülekezeti lehetőségek és a félév során előre meghatározott beosztás szerint egy református/evangélikus gyülekezetben végeznek hospitálásokat és lehetőség szerint szolgálatokat, melyekről a portfólió részeként írásbeli beszámolót készítenek.

A helyi lelkipásztor(ok) irányításával a hallgatók megismerik a missziói munkatervet, az egyházközségi adminisztrációt; a gyülekezet minden tevékenységét látogatják: istentiszteleteket, bibliaórákat, a gyermek és az ifjúsági korosztályok programjait. A tanegység részeként bekapcsolódnak a gyülekezet nyári táborának, egyházközségi programjainak szervezésébe és megvalósításába. Tapasztalatokat szereznek a gyülekezet és az – önkormányzati vagy egyházi fenntartású – intézmény kapcsolatáról.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

- Fekete Károly: *A gyülekezetépítés szolgálatában*. Budapest, 2000.
- Fekete Károly (szerk.): *Reformátusok a kegyelem trónusánál. A magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2010.
- Tamminen, Kalevi et al.: *Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika*. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001.

AJÁNLOTT IRODALOM:

- Bodó Sára–ifj. Fekete Károly: *Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény*. Debrecen, 1998.
- Burns, Jim: *Ifjúságépítők. Ifjúsági vezetők kézikönyve*. Új Remény Alapítvány, Debrecen, é.n.
- Dávid István: *Gyülekezeti kórus és liturgikus örökség*. In: Collegium Doctorum. MRE Doktorok Kollégiumának periodikája I (2005/1) 117-121. Kálvin Kiadó, Budapest, 2005.
- Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.
- Hoppál Péter–Bódiss Tamás: *Egyházi ének. Kerettantervi ajánlás református általános iskolák és középiskolák számára*. RPI, Budapest, 2007.
- Imre Lajos: *Ekléziasztika. Az egyház élete és szolgálata*. Budapest, 1941.
- Jung, Emanuel: *Hogyan vezessek vasárnapi iskolát?* Ordass Lajos Baráti Kör, Budapest, 1995.
- Németh Dávid–Kaszó Gyula (szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001.
- Németh Dávid: *Vallásdidaktika. A hit- és erkölcs tanítása az 5-12. osztályban*. KRE–L'Harmattan, Budapest, 2017.
- Pásztor János: *Liturgika. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában*. Komárom, 2005.
- Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.
- Stephens, Larry: *Gyermekek hite*. Harmat, Budapest, 1999.

- Stott, John: *Az élő gyülekezet*. Budapest, 2009.
- *Templom és iskola*. Magyar Múzeum III. évf. 1-4. füzet. Akadémiai K.–Mandaadt GPV–Közép-európai Múzeum-Alapítvány, Amersfoort–Budapest–Kecskemét, 1993.

Tantárgy kódja PK HN1307; PK HL1307			Tantárgy neve ÖSSZEVONT KOMPLEX HITTANOKTATÓI GYAKORLAT		
			Tárgyfelvételi előfeltétel PK HN1304; PK HL1304		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa: Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Értékelés módja: Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
VI.	90	–	11		

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az összevont komplex gyakorlat főbb céljai, hogy a hittanoktató jelölt hallgatók

- szerezzenek tapasztalatokat a hittanoktatás sokoldalúságáról, problémáiról, ill. a katechéta személyes felelősségéről és feladatairól az iskolai és gyülekezeti terepen egyaránt;
- nyerjenek betekintést abba az egyházi, társadalmi, kulturális közegbe, amelyben hivatásukat fogják végezni
- rálatásuk legyen a rejtett tantervek hatására, az iskola és a család kölcsönhatására, a gyermeknek az osztályban elfoglalt helyzetére;
- fel- és megismerhessék a hittanoktató lehetőségeit és helyét a nevelőtestületi és gyülekezeti közösségben;
- elméleti ismereteiket tudatosan, magas színvonalon alkalmazzák a gyakorlatban;
- önálló elképzeléseiket figyelembe véve gyakorolják magukat a tanításban és más gyülekezeti szolgálatokban;
- a gyermekekkel intenzívebben, tanórákon és azokon kívül is együtt lehessenek, a 3-15 éves korosztállyal sajátos élethelyzeteikben találkozassanak;
- a gyülekezet lelkipásztorával való kapcsolatfelvétel nyomán tájékozódjanak az egyházközség életéről, katechetikai-ifjúsági programját áttekintsék;

tapasztalataik sokrétűen gazdagodjanak, eddigi tanulmányaik bőséges gyakorlati ismerettel bővüljenek.

A gyakorlatok részletezését és további dokumentációit lásd az *Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz* című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

A hallgatóknak a gyakorlat során lehetőségük nyílik a képzés során megszerzett elméleti és gyakorlati ismereteik hasznosítására és intenzív kipróbálására. Elsősorban egyházi fenntartású köznevelési intézményben hospitálnak és tartanak hit-és erkölctan órákat, részt vesznek a nevelőtestület programjaiban, másodsorban felméri az iskola és a gyülekezet kapcsolatát, s lehetőség szerint részt vesznek, szolgálnak gyülekezeti alkalmakon.

A gyakorlaton résztvevő hallgató minden órára/alkalomra köteles alaposan és lelkiismeretesen felkészülni: szak tudományos megjegyzéseket, cél(oka)t és óravázlatot írni, és azt legalább 24 órával korábban bemutatni a gyakorlatvezetőnek, ill. a lelkésznek. Óravázlat nélkül nem taníthat a hallgató!

A hallgató portfóliót készít megadott szempontok alapján – többek között a hospitálásokról naplót vezet, ill. az intézményi tevékenység során szerzett ismereteiről rövid összefoglalást ad.

KÖTELEZŐ IRODALOM:

- Hittanoktatási kerettantervek és az azokhoz kapcsolódó hittankönyvek, segédanyagok (vö. <http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?4>; <http://refpedi.hu/content/tantervek-tanmenetek>)
- Tamminen, Kalevi et al.: *Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika*. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001.

AJÁNLOTT IRODALOM:

- Berry, Sharon R.: *99 hasznos jótanács! Fegyelmzés az osztályban*. ACSI, Budapest, 1995.
- Bodó Sára–ifj. Fekete Károly: *Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény*. Debrecen, 1998.
- Brummelen, Harro van: *Istennel az osztályteremben. Keresztyén tanulási és tanítási módszerek*. ACSI, Budapest, 1996., 2017.
- Dávid István: *Gyülekezeti kórus és liturgikus örökség*. In: Collegium Doctorum. MRE Doktorok Kollégiumának periodikája I (2005/1) 117-121. Kálvin Kiadó, Budapest, 2005.
- Dobszay László: *Iskola és kórus*. In: Magyar Egyházzene XVII (2009/2010) 201-202.
- Fekete Károly (szerk.): *Reformátusok a kegyelem trónusánál. A magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2010.
- Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.

- Fogassy Judit: *Katekéták kézikönyve*. Szent István Társulat, Budapest, 2002.
- Hoppál Péter–Bódiss Tamás: *Egyházi ének. Kerettantervi ajánlás református általános iskolák és középiskolák számára*. RPI, Budapest, 2007.
- Imre Lajos: *Ekkleziasztika. Az egyház élete és szolgálata*. Budapest, 1941.
- Imre Lajos: *Katechetika*. Budapest, 1942.
- Németh Dávid–Kaszó Gyula (szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001.
- Németh Dávid: *Vallásdidaktika. A hit- és erkölcsstan tanítása az 5-12. osztályban*. KRE–L'Harmattan, Budapest, 2017.
- Pásztor János: *Liturgika. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában*. Komárom, ³2005.
- Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.
- Stephens, Larry: *Gyermeked hite*. Harmat, Budapest, 1999.
- Stott, John: *Az élő gyülekezet*. Budapest, 2009.
- *Templom és iskola*. Magyar Múzeum III. évf. 1-4. füzet. Akadémiai K.–Mandaadt GPV–Közép-európai Múzeum-Alapítvány, Amersfoort–Budapest–Kecskemét, 1993.
- Írásmagyarázatokhoz lásd a biblikus tárgyak tematikáit

TESTNEVELÉS

A 6. félévben a teljes idejű (nappali) munkarendű képzésben résztvevő hallgatónak kritériumfeltételként heti 2 órában igazolt sporttevékenységet kell folytatnia az intézmény által szervezett Testnevelés kurzus keretében.

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉGEK

Tantárgy kódja PK HN1401; PK HL1401			Tantárgy neve SZAKMAI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ GYAKORLAT I.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A katechéták üzenetközvetítő személyek, akik iskolai, gyülekezeti, közegyházi közegben, s a mindennapi érintkezésekben igyekeznek betölteni küldetésüket. A katechéta hivatás és a pályaszocializáció sikeres végzéséhez szükséges attitűdök, készségek, képességek megerősítése, ill. fejlesztése e kurzus célja; továbbá a spirituális önismeret-önnevelés igényének felkeltése, fokozása, istenkapcsolat erősítése; a társas viselkedés, a kommunikáció hatékonyságának növelése.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgató</p> <ul style="list-style-type: none"> - speciális technikák alkalmazásával szerezzen ön- és társismereti tapasztalatokat; - ápolja anyanyelvét, csiszolja beszédtechnikáját, gyakorolja magát a mindennapi és a szakmaspecifikus – egyházi, iskolai, intézményi – kommunikációs helyzetekben; - saját kommunikációs stílus tudatosulása, és képessé válás kommunikációfejlesztő módszerek alkalmazására; - fejlessze empátiáját, toleranciáját, konfliktuskezelő képességét; gyakorolja ezeket szimulált helyzetekben és valós élmények feldolgozása során; készüljön fel a pályán várható interperszonális eseményekre és gyakorolja azok hatékony kezelését. <p>A tanegység további részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bagdy Emőke–Telkes József: <i>Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában</i>. Tankönyvkiadó, Budapest, 1988. ▪ Gyökössy Endre: <i>Magunkról magunknak</i>. Szent Gellért Kiadó, Budapest, 102002. ▪ Gyökössy Endre–Bognár Cecil: <i>Mi és mások. A mindennapi élet lélektana</i>. Szent Gellért Kiadó, 1992. ▪ Papp Miklós: <i>A jó és rossz között. Az életvezetés etikája</i>. Lazi K., Szeged, 2016. <p>AJÁNLOTT IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aronson, Elliot: <i>A társas lény</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2008. ▪ Buda Béla: <i>Az empátia – a beleélés lélektana</i>. Urbis Kiadó, Budapest, 2006. ▪ Karácsony Sándor: <i>A magyarok Istene (vallásos nevelés)</i>. Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2004. ▪ Montágh Imre: <i>Figyelem vagy fegyelem?! Az előadói magatartás</i>. Holnap K., Budapest, 2000. ▪ Schweitzer, Friedrich: <i>Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999. 					

Tantárgy kódja PK HN1402; PK HL1402			Tantárgy neve SZAKMAI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ GYAKORLAT II.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel PK HN1401; PK HL1401		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa: Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Értékelés módja: Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
VI.	30	2	3		
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:</p> <p>A katechéta hivatás és a pályaszocializáció sikeres végzéséhez szükséges attitűdök, készségek, képességek fejlesztése e kurzus célja; továbbá az önismeret-önnevelés igényének felkeltése, fokozása; a társas viselkedés, a kommunikáció hatékonyságának növelése csoportos képzés és egyéni fejlesztő beszélgetések keretében.</p> <p>A szakmai pályához szükséges kompetenciák intenzív fejlesztése. E tanegység kiemelt céljai az összevont komplex szakmai gyakorlatra és a hivatásra való előkészület, a pálya iránti elkötelezettség, pozitív viszonyulás erősítése. A hivatásban való erősödés mellett a gyakorlati képzés elemző, értékelő lezárása is ez a tanegység; a pályára való kitekintés mellett megújulás iránti igényt és a folyamatos szakmai önreflexiót és (ön)képzést is segíteni, támogatni kívánja.</p> <p>A tanegység további részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <p>Előzetes tájékozódás és tapasztalatszerzés a komplex gyakorlati képzés helyéről, ennek bemutatása. Kapcsolatfelvétel a fogadó intézménnyel és a fenntartó egyházközséggel, a helyi gyakorlatvezetőkkel, mentorokkal.</p> <p>A folyamatok vizsgálata keretében saját tevékenység elemzése; önreflexió, mindezek rögzítése változatos módon a valláspedagógiai naplóban, portfólióban (óravázlatok, segédanyagok készítése, bemutatása, beszámolók, fotók, interjúk). A keresztyén nevelés különböző területein való tájékozottság, önállóság fejlesztése.</p>					
<p>IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bagdy Emőke–Telkes József: <i>Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában</i>. Tankönyvkiadó, Budapest, 1988. ▪ Brummelen, Harro van: <i>Istennel az osztályteremben. Keresztyén tanulási és tanítási módszerek</i>. ACSI, Budapest, 1996., 2017. ▪ Buda Béla: <i>Az empátia – a beleélés lélektana</i>. Urbis Kiadó, Budapest, 2006. ▪ Csíkszentmihályi Mihály – Damon, William – Gardner, Howard: <i>Jó munka – Amikor a kiválóság és az etika találkozik</i>. Budapest, 2016. ▪ Gorbai Gabriella Márta: <i>A vallástanár önismereti és spirituális kompetenciája</i>. In <i>Studia Universitatis Babeş–Bolyai Theologia Reformata Transylvanica</i> (2018./1.) 129-144. ▪ Lehoczky Mária Magdolna: <i>Vallásos nevelés a református iskolában. Értéktöbbletek a református iskola szellemiségének munkálásában</i>. In Méhes Balázs (szerk.): <i>Lelki arcunk. Tanulmányok Szenczi Árpád hatvanadik születésnapja alkalmából</i>. KRE – L'Harmattan, 2016. 135-151. ▪ Lehoczky Mária Magdolna: <i>Veled indulok útra... ”Mentorálás a hittanoktató képzésben</i>. In Kovács Tibor (szerk.): <i>Tehetségek hite. Hallgatói tanulmánykötet</i>. KRE–L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2019, 53-63. ▪ Püsök Sarolta: <i>Isten kertésze – a vallástanár személye</i>. In <i>Studia Universitatis Babeş–Bolyai Theologia Reformata Transylvanica</i> (2018./1.) 211-221. ▪ Rónai-Pjéczka Éva: <i>Pedagógusethika a gyakorlatban</i>. In <i>Magyar Református Nevelés</i> (2018/3) 49-72. http://www.refpedi.hu/mrn2018/03/#page=48 ▪ Schweitzer, Friedrich: <i>Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999. ▪ Szontágh Pál: <i>Érték, rend, értékrend. A keresztyén pedagógusokkal szemben támasztott minőségi és etikai elvárások, valamint azok kodifikációs problémái</i>. Budapest, 2018. ▪ Tamminen, K. et al.: <i>Hogyan tanítsunk hittant. Vallásdidaktika</i>. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001. 					

Tantárgy kódja PK HN1403; PK HL1403 PK HN1404; PK HL1404 PK HN1405; PK HL1405			Tantárgy neve SZEMINÁRIUM I. SZEMINÁRIUM II. SZEMINÁRIUM III.		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás	Vizsga
III.	30	2	3	Szeminárium	Évközi jegy
IV.	30	2	3	Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A szeminárium a szakmai ismeretek és kompetenciák elmélyítésére szolgáló, egy-egy adott témakört mélyebben vizsgáló és bemutató tanegység. A szeminárium segítséget nyújthat a választott szakdolgozati téma tudományágának és módszereinek alaposabb megismerésére és az abban való tájékozódásra.

A szeminárium kurzusok olyan szakdidaktikai módszerekkel és eljárásokkal ismertetnek meg, melyekkel segítséget kíván nyújtani a hittanoktató szakos hallgatóknak:

- a szakmódszertani irodalom megismeréséhez és feldolgozásához;
- a bibliai szövegek, különösen a történeti jellegű textusok megközelítéséhez, feldolgozásához és a bibliai történetek elbeszéléséhez;
- a hit- és erkölctan órák tervezéséhez és hatékony megvalósításához;
- liturgikus neveléshez és a gyülekezeti gyermekmunkához;
- az egyháztörténeti, az etikai és hitvallási jellegű témák, tananyagok vizsgálatához,
- az óvodai hit- és erkölctan tevékenység tervezéséhez és megvalósításához,
- a különféle szakmódszertani jellegzetességek megismeréséhez, gyakorlásához.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

Az adott félév témakiírásai és tantárgyi programja szerint.

A kurzus előadásai és gyakorlatai során a koncentrikus ismeretbővítés elve alapján elmélyítjük az egyes módszerek sajátosságait, alkalmazási lehetőségeit. Kitérünk az óratervezésnél a célképzés sajátosságaira, a motiválás és ráhangolás értelmére és lehetőségeire. A vallásos nevelés céljainak megvalósítása érdekében az egyes módszereket sorra vesszük. Megismerjük és alkalmazzuk

- a bibliai szövegfeldolgozás módszereit és eljárásait a bevezetési és kortörténeti ismeretek felhasználásával;
- az ünnepek és ünneplés helyét, módját a családi, az iskolai és a gyülekezeti vallásos nevelésben;
- az imádság bibliai forrásait és az imádságra nevelés módjait;
- a gyermekek istentiszteleti liturgikai és módszertani alapjait;
- az egyháztörténeti tananyagok sajátosságait, didaktikai jellegzetességeit;
- a hitvallásismereti tananyagok sajátosságait, didaktikai jellegzetességeit;
- az etikai nevelés tartalmát módszertani eljárásait az életkori sajátosságok figyelembe vételével.

Szorgalmazzuk

- a szentírási kontextualitás felfedeztetésével a Biblia mélyebb megismerését, a hittanórákra, foglalkozásokra, bibliaórákra való alapos felkészülést, az igényes, üzenetet kibontakoztató és hordozó bibliai történet-elbeszélésének megvalósítását;
- a különféle szakdidaktikai eljárások elméleti alapjainak elsajátítását és gyakorlatban történő kipróbálását;
- a szakirodalomban való jártasságot, szakmai igényességet.

SZAKIRODALOM:

- Adam, Gottfried – Schweitzer, Frierich (szerk.): *Etikai nevelés az iskolában*. Budapest, 2005.
- Adam, Gottfried: *A történet-elmondásról röviden*. In: Németh Dávid – Kaszó Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001. 115-146.
- Baldermann, Ingo: *A Biblia, a tanulás könyve. A bibliai didaktika alapjai*. Budapest, 1989. (és későbbi kiadások)

- Bálint Sándor: *Ünnepi kalendárium – karácsony, húsvét, pünkösd. Nagy ünnepeink a hazai és közép-európai hagyományvilágból.* Szeged, 1998.
- Barsi Balázs: *A liturgikus év.* Egyházzenei Füzetek I/4. LFZF Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest, 1995.
- Bavinck, H.: *A keresztyén pedagógia alapelvei.* Budapest, 1923.
- Berg, Horst Klus: *A bibliai szövegelemzés módszerei.* In: Németh Dávid – Kaszó Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény.* KRE HTK, Budapest, 2001. 173-197.
- Bieritz, Karl-Heinrich: *Das Kirchenjahr. Feste, Gedenk- und Feiertage in Geschichte und Gegenwart,* München, 2005.
- Bogár János: *Az egyházi évkör kialakulása és hatása az íghirdetésre különös tekintettel a református keresztyén egyház istentiszteletére. Liturgikai tanulmány.* Theologiai Tanulmányok, 21.sz. (Szerk. Csikesz Sándor) Debrecen, 1932.
- Bohren, Rudolf: *Böjt és ünnep. Meditációk művészetéről és aszkézisről.* Lux, Bp., 1998.
- Cullmann, Oscar: *A karácsony ünnepének kialakulása és a karácsonyfa eredete.* A Budapesti Ref. Teológiai Akadémia Bibliai és Judaisztikai Kutatócsoportjának kiadványai. (Szerk.: Karasszon István) 1.füzet., Budapest, 1992.
- Csiki Gábor: *A valláspedagógia alapkérdései.* Keresztyén Magvető, 1917/5-6. füzet. Unitárius Egyház. http://epa.oszk.hu/02100/02190/00010/pdf/KM_1917_05-06_202.pdf
- Dávid István: *Gyülekezeti kórus és liturgikus örökség.* In: Collegium Doctorum. MRE Doktorok Kollégiumának periodikája I. évf. 1.szám. 117-121. Kálvin Kiadó, Budapest, 2005.
- Dobszay László: *Iskola és kórus.* In: Magyar Egyházzene XVII. évf. (2009/2010) 2. szám 201-202.
- Dobszay László: *Jegyzetek a liturgiáról.* Uj Ember, Bp., é.n.
- Ecsedy Aladár – Gyökössy Endre – I. Madarász Lajos (szerk.): *„Legeltesd az én bárányaimat”.* Gyermekmissziói munkások tankönyve. Budapest, 1948.
- Farkas Ignác: *Katechétikai alapvetés: A bibliai anthropologia valláspedagógiai jelentősége.* Debrecen, 1941.
- Fekete Károly (szerk.): *Reformátusok a kegyelem trónusánál. Magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei.* Kálvin K., Bp., 2010. http://www.reformatus.hu/data/attachments/2012/07/24/0527-reformatusistentisztelet_1.pdf
- Fodorné Nagy Sarolta: *A gyermekistentisztelet mai kérdései.* In: Igazság és Élet VI (2012/3) 523-530.
- Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái.* Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.
- Gaudy László: *A bibliai történetek tanításának valláspedagógiai módszertana.* Debrecen, 1921., 1928.
- Gyökössy Endre: *Hogyan tartsunk gyermekbibliaórát? Kis módszertan.* Kálvin K., Bp., 2003 és későbbi kiadások.
- Hafenschel Károly: *Liturgika. A keresztyén istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben.* Budapest, 2010.
- Hatvany László (szerk.): *Karácsony Sándor pedagógiai írásaiból. 9 tanulmány, 1922-1946.* Hn. 1994.
- Hoppál Péter – Bódiss Tamás: *Egyházi ének. Kerettantervi ajánlás református általános iskolák és középiskolák számára.* RPI, Budapest, 2007.
- Imre Lajos: *Ekkléziasztika. Az egyház élete és szolgálata.* Budapest, 1941.
- Imre Lajos: *Katechetika. A Református keresztyén vallásos nevelés rendszere.* Budapest, 1942. (Református Egyházi Könyvtár XXII. kötet)
- Imre Lajos: *Katechetika.* Bp., 1942.
- Jung, Emanuel: *Hogyan vezessék vasárnapi iskolát?* Ordass Lajos Baráti Kör, Bp., 1995.
- Kiss Áron: *A protestáns népiskolai vallásitanítás módszertana tanítóképezdek és népiskolai tanítók számára.* 1879., 1902.
- Kiss Tihamér László: *Keresztyén erkölcsi nevelés gyermek- és serdülőkorban.* RPI, Budapest, 2002.
- Kiss Tihamér: *A gyermek erkölcsi fejlődése.* RPI, Budapest, 2000.
- Koczogh András: *Gyakorlati keresztyén nevelés.* Budapest, 1937.
- Kodácsy-Simon Eszter: *Értelmes szívvel. Etikai témák az evangélikus oktatásban.* Budapest, 2016.
- Kolos Dániel: *Katechetika.* Sárospatak, 1862. Miskolc, 1855.
- Kun Bertalan: *Egyházi szónoklattan. Függelék. Rövid utasítás a lelkésznek mint catechétának.* Miskolc, 1855.
- Lehoczky Mária Magdolna: *„...újat és ót...” előhozva a vallásos nevelés gyakorlatából. A beszédről és az éneklésről.* In: Magyar Egyházzene XX. (2012/2013) 405-415.
- Lehoczky Mária Magdolna: *Az áldozat. Az áldozat aspektusai és az áldozat keresztyén értelmezése. Teológiai és kultikus megfontolások.* In: „Tóvá lett a délibáb”, KRE TFK Jubileumi Évkönyv, 2010. 151-162.
- Lehoczky Mária Magdolna: *Az ünnep és ünneplés motívumai valláspedagógiai megközelítésben.* In: Pap Ferenc (szerk.): *Dicsőség tükre. Művészeti és teológiai tanulmányok.* KRE – L’Harmattan, Budapest, 2014.

- Narancsik Imre: *A vallásoktatás mai kérdései*. Debrecen, 1941.
- Németh Dávid: *Pasztorálanropológia*. KRE – L'Harmattan, Budapest, 2012.
- Németh Dávid: *Hit és nevelés. Valláslélektani szemléletmód a mai valláspedagógiában*. Budapest, 2002.
- Németh Dávid: *Vallásdidaktika. A hit- és erkölcsstan tanítása az 5-12. osztályban*. KRE–L'Harmattan, Budapest, 2017.
- Pap Ferenc: *Az egyházi év*. Budapest, 2016.
- Pap Ferenc: *Agendareform és egyházi év. Néhány szó egyik égető kérdésünkről*. In: Pap Ferenc (szerk.): *Dicsőség tükre. Művészeti és teológiai tanulmányok*. KRE – L'Harmattan, Budapest, 2014. 86-106.
- Pap Ferenc: *Mit miért (nem) ünneplünk?* In: *Protestáns Téka KRE HTK III. évf. 5-6. sz.* (2008. szeptember-október) 32-35.
- Papp Ferenc: *A református keresztyén pedagógia alapelvei*. Debrecen, 1934.
- Pásztor János: *Liturgika. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában*. Komárom, ³2005.
- Patay Lajos: *Kálvin János valláspedagógiája*. Theológiai tanulmányok 45. szám. (Különlenyomat a Theológiai Szemle XI. évf. 1-4. számából. Kiadja: az Országos Református Lelkészegegyesület) Debrecen 1935.
- Patay Lajos: *Kálvin János valláspedagógiája*. Theológiai tanulmányok 45. szám. (Különlenyomat a Theológiai Szemle XI. évf. 1-4. számából. Kiadja: az Országos Református Lelkészegegyesület) Debrecen 1935.
- *Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok (1842-1919)*
- Ravasz László nevelésről szóló írásai. In: *Legyen világosság. Beszédok, írások*. Harmadik kötet. Budapest, 1938.
- *Református vallásitanítási tanterv és utasítás az általános iskolák számára*. Budapest, 1948.
- Schweitzer, Friedrich: *Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.
- Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.
- Stephens, Larry: *Gyermeked hite*. Harmat, Bp., 1999.
- Sz. Szász Béla: *A hitnevelés alapproblémái. Tanulmány a katechetika alapköréből*. Sepsiszentgyörgy, 1912.
- Sz. Szász Béla: *A hitnevelés alapproblémái. Tanulmány a katechetika alapköréből*. Sepsiszentgyörgy, 1912.
- Szele Miklós: *A népiskolai keresztyén vallásitanítás módszertana*. Debrecen, 1925.
- Szele Miklós: *A vallás taníthatóságának kérdéséhez*. Debrecen, 1935.
- Szetey Szabolcs: *Református katechetikai irodalmunk kezdetei*. . In: Pap Ferenc (szerk.): *Dicsőség tükre. Művészeti és teológiai tanulmányok*. KRE – L'Harmattan, Budapest, 2014.
- Tamminen, Kalevi et al.: *Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika*. Luther Kiadó, Budapest, ²2001
- *Templom és iskola*. Magyar Múzeum III. évf. 1-4. füzet. Akadémiai K. – Mandaadt GPV – Közép-európai Múzeum-Alapítvány, Amersfoort-Bp.-Kecskemét, 1993.
- Theissen, Gerd: *Az első keresztyének vallása. Az őskeresztyén vallás elemzése és vallástörténeti leírása*. Kálvin K., Bp., 2001.
- Tóth Kálmán: *A bibliai történetek tanítása mint igehirdetés. Katechetikai tanulmány különös tekintettel a középiskolákra*. Karcag, 1943.
- Vasady Béla: *A gyógyíthatatlanul vallásos ember (valláslélektani tanulmány)*. Debrecen, 1939.
- Wolff, Hans Walter: *Az Ószövetség antropológiája*. Harmat - PRTA, Bp., 2001.
- Xeravits Géza (Szerk.) *A liturgiáról ökumenikus megközelítésben*. L'Harmattan, Bp., 2007.
- Zsarnay Lajos: *Paptan*. Sárospatak, 1857.

Tantárgy kódja PK HN1407; PK HL1407			Tantárgy neve SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ (SNI) GYERMEKEK HITTAN- OKTATÁSA		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óra-szám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A hallgatókat készsé tenni arra, hogy felismerjék a sajátos nevelési igényű kategóriába tartozó különféle fogyatékos-sági típusokat. Megismerjék azokat a sajátos módszereket és eszközöket, melyek jól alkalmazhatók az óvodai, iskolai hittanórán vagy gyülekezeti gyermekmunkában a tipikusan és atipikusan fejlődő gyermekek, tanulók közös nevelése-oktatása során.

A fogyatékos gyermekkel és a szüleikkel való találkozás folyamatos konfrontáció az élet nagy kérdéseivel. Ezért alapvető célunk még – az eltérő fejlődésű gyermeket nevelő szülőkben feltörő „miért” kérdések nyomán – annak tisztázása is, hogy a hittanoktatásra, gyülekezeti gyermekmunkára készülő hallgató, hogyan vélekedik a fogyatékos-ság jelentőségéről, mit válaszol a benne is felmerülő miért kérdésekre.

Összességében célunk, hogy a hallgató, a majdani hittanoktató kompetenssé váljon a sajátos nevelési igényű gyerme-kek kísérésében (tanításában, nevelésében, lelkigondozásában...), és képessé váljon megértő módon kísé-ri (meghall-gatni, elfogadni...) az eltérő fejlődésű gyermekek szüleit (nekik lelki támaszt nyújtani).

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

A sajátos nevelési igény fogalma mára megszokottá vált a köznevelésben. Azokat a gyermekeket, tanulókat soroljuk ebbe a kategóriába, akik különböző mértékben és minőségben, de mindenképpen különleges bánásmódot igényelnek. Korábban ezen igények kielégítése teljes mértékben a gyógypedagógia kompetenciakörébe tartozott. Az integráció, majd inklúzió követelményének megjelenésével mára a többségi oktatást-nevelést biztosító intézmények feladatkörét is érinti. Az inklúzióra vonatkozó jogi kötelezettség mellett a katechetika, a valláspedagógia, (a gyülekezetpedagógia) sem mehet el szótlánul, hiszen az iskolai integráció bevezetésének követelménye a hittanoktatást, mint rendes tárgya is vonatkozik.

A tantárgy tartalma illeszkedik a meghatározott célokhoz: bevezet a gyógypedagógia, még inkább a sajátos nevelési igényű gyermekek élményvilágába, a különböző fogyatékos-sági típusok és az azokat meghatározó jellemzők megis- mertetésével. A speciális jellemzők mentén az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő módszerek és eszközök ismerteté- sére fókuszálunk, bemutatva az inkluzív valláspedagógia és vallásdidaktika elméleti háttérét és elveit az inkluzív pe- dagógia kontextusában. Ezen ismeretek bázisát a fogyatékos-ság teológiai reflexiója adja.

A tantárgy tematikája három nagy kéréskörben összefoglalva:

- „Fogyatékos” gyermek – „fogyatékos” család (Az eltérő fejlődésű gyermek élményvilága; nehezített szülőszerep)
- A fogyatékos-ság teológiai antropológiai reflexiója (A fogyatékos-ság értelme?)
- Inkluzív valláspedagógia és vallásdidaktika (Elméleti háttér, elvek, módszerek, eszközök)

KÖTELEZŐ SZAKIRODALOM:

A szemináriumon elhangzott előadás anyaga, jegyzet.

- Katona Nóra (szerk.): *A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei*. Tervezet. Oktatás 2030 – EKE, 2019. <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/a-sajatos-nevelesu-igenyu-tanulok-isko-lai-oktatasanak-iranyelvei.pdf>
- Szekeres Ágota: *Hogyan támogassuk az intellektuális képességzavart mutató gyermekeket? Útmutató az enyhén értelmi fogyatékos tanulók integrált neveléséhez*. Oktatás 2030 – EKE, 2020. <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/08/utmutato-az-enyhen-ertelmi-fogyatekos-tanulok-integralt-nevelesehez-.pdf>
- Barthel Betty: *Hogyan támogassuk az intellektuális képességzavart mutató gyermekeket? Útmutató a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók integrált neveléséhez*. Oktatás 2030 – EKE, 2020. <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/utmutato-a-kozepsulyosan-ertelni-fogyatekos-tanulok-integralt-nevelesehez.pdf>

- Márkus Eszter: *Hogyan támogassuk az intellektuális képességzavart mutató gyermekeket? Útmutató a súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulók integrált neveléséhez.* Oktatás 2030 – EKE, 2020. <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/utmutato-a-sulyosan-halmozottan-fogyatekos-tanulok-integralt-nevelesehez..pdf>
- Őszi Tamásné: *Útmutató autista tanulók integrált neveléséhez.* Oktatás 2030 – EKE, 2020. <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/utmutato-az-autista-tanulok-integralt-nevelesehez.pdf>
- Mohai Katalin – Csákvári Judit: *Hogyan támogassuk a nehezen tanulókat? Útmutató a specifikus tanulási zavart, figyelemhiányos/hiperaktivitás vagy viselkedészavart mutató tanulók integrált neveléséhez.* Oktatás 2030 – EKE, 2020. <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/08/utmutato-a-specifikus-tanulasi-zavart-figyelem-hianyoshi-peraktivitas-vagy-viselkedeszavart-mutato-tanulok-integralt-nevelesehez.pdf>
- Mohai Katalin és Perlusz Andrea: *Útmutató az integrált és inkluzív oktatáshoz a többségi pedagógus számára.* Oktatás 2030 – EKE, 2020. <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/utmutato-az-integralt-es-inkluziv-oktatashoz.pdf>
- Koncz Nikoletta – Tóth Dorottya Tünde: *Református hittanoktatás a fejlesztő–nevelő oktatásban.* Módszertani anyag. Debrecen-Nagytemplom Református Egyházközség Immanuel Otthona és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája, Debrecen, 2019., https://www.immanuelotthon.hu/projects/immanuelotthon/uploads/document/file/27/hu/5cd17ab9aa721ma_hittan_A4_cmyk_3mmbled.pdf

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM:

- Erdélyi Andrea: Az augmentatív és alternatív kommunikáció (AAK) mint a kommunikációtudományok egyik legifjabb részdiszciplínája, *Gyógypedagógiai Szemle*, 2008/1. https://www.prae.hu/prae/gyosze.php?menu_id=102&jaid=5
- Hámori Eszter: A fogyatékos gyermek élményvilága, *Thalassa*, 1999/10., 39-57.
- Lányiné Engelmayer Ágnes: *Intellektuális képességzavar és pszichés fejlődés 2. átdolgozott kiadás*, Medicina Könyvkiadó Zrt., 2017.
- Márkus Eszter: A súlyos-halmozott fogyatékoság meghatározásának problémái nevelési és szociális szempontból, *Gyógypedagógiai Szemle*, 2003/3., 176-182.
- Márkus Eszter: Az érzékelés-észlelés fejlesztésének lehetőségei. keppeljellel.atw.hu/files/dr_markus_eszter.pdf
- Mesterházi Zsuzsa – Szekeres Ágota (szerk.): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest, 2019.
- Radványi Katalin: Legbelső kör: a család, *Eltérő fejlődésű vagy krónikus beteg gyermek a családban*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2013.
- Radványi Katalin (szerk.): *MÁSKÉ(P)P? – Intellektuális fogyatékosággal élő emberek gyógypedagógusainak tankönyve*, ELTE BGGYK, Budapest, 2010
- Regényi Enikő (szerk.): „Amit másért tettél...”, *Előadások fogyatékos személyek hitéről I-II.*, ELTE BGGYFK, Budapest, 2009 és 2011.
- Varga Eszter: Az augmentatív és alternatív kommunikáció megjelenése az értelmileg akadályozott gyermekeket ellátó óvodákban, *Különleges Bánásmód*, 2018/1., 35-44.
- Vekerdy-Nagy Zsuzsanna (szerk.): *A gyermekrehabilitáció sajátosságai*, Medicina Könyvkiadó Zrt., 2019
- Zászkaliczky Péter (szerk.): *A társadalmi és az iskolai integráció feltételrendszere és korlátai*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2013.

Tantárgy kódja PK KN1116; PK KL1116 PK KN1117; PK KL1117 PK KN1118; PK KL1118 PK KN1119; PK KL1119			Tantárgy neve ÉNEKKAR I. Kritériumfeltétel ÉNEKKAR II. Kritériumfeltétel ÉNEKKAR III. Kritériumfeltétel ÉNEKKAR IV. Kritériumfeltétel		
			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I-IV.	30	2	0	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az énekkari munka, a zenei élmény szerzés és a katarzis átélésének egyik legfőbb forrása. A tantárgy célja a képzésre jellemző repertoár megismertetése, az egyéni biztos tudáson alapuló közös éneklés örömeinek megtapasztalása, zenei alkotások művészi értékű megszólaltatása és pódiumra állítása.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A magyar hagyományok megőrzését és az európai kóruskultúra minél szélesebb körű megismerését szem előtt tartva kell dolgoznia az énekkarnak. Munkája során, mind az ének-zenetanári, mind pedig az egyházzenesz képzéshez tartozó igen gazdag repertoárból merít. A képzésbe résztvevők az énekkari munkában nemcsak zenei élményeket szerezhetnek, hanem átélhetik a közös muzsikálás örömeit, követhető példát kapnak a próba technikai, hangképzési kérdések mellett, a kórus-szervezés, építés, közösség formálás kérdéskörében is. Az énekkar az ének-zenét tanuló hallgatók számára nélkülözhetetlen állandó stúdium. A részvétel a próbákon való aktív közreműködés mellett, és az egyéni, számon kérhető szólamtudás mellett magában foglalja a fellépéseket, utazásokat is.					
SZAKIRODALOM:					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kardos Pál: <i>Kórusnevelés – Kórushangzás</i>. Zeneműkiadó, Bp. 1977 ▪ Kaposi Gergely: <i>Kórusépítés – karvezetés. Gondolatok karvezetőknél, kórustagoknak</i>. Alterra Kiadó 2008 ▪ Aktuális kották 					

SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG

Teljes idejű (nappali) munkarendű képzésen a PK-n meghirdetett szabadon választható tanegységek mellett egy szabadon választható tanegységet az ÁJK, a BTK, a HTK vagy a SZEK által felkínált szabadon választható tantárgyakból kell teljesíteni.

Tantárgy kódja			Tantárgy neve		
PK SZV			SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG		
PK SZV			SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG		
PK SZV			SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG		
PK SZV			SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG		
PK SZV			SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG		
			Tárgyfelvételi előfeltétel	Vizsgajelentkezési előfeltétel	
			–	–	
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	2	Előadás	Vizsga
IV.	30	2	2	Szeminárium	Évközi jegy
IV.	30	2	2	Gyakorlat	Minősített aláírás
V.	30	2	2	Labor	Aláírás
IV.	15	1	1		
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az Intézmény, ill. az Intézetek és a szakmai csoportok által intézményi szinten felkínált szabadon választható tanegységek teljesítése által a hallgató képzési ideje alatt kapcsolódó, kiegészítő ismereteket, kompetenciákat szerezhethet pedagógiai, pszichológiai, további teológiai, egyházzenei, zenei, katechetikai, irodalmi, nyelvészeti, szociológiai, társadalompolitikai stb. területeken, esetlegesen idegen nyelvi ismereteit bővítheti.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Lásd az adott féléveknél az intézményi szintű szabadon választható kurzusok meghirdetésénél.</p>					
<p>SZAKIRODALOM: Lásd az adott félévek tárgyleírásainál.</p>					

SZAKDOLGOZAT, ZÁRÓTANÍTÁS

Tantárgy kódja PK HNZ001; PK HLZ001 PK HNZ002; PK HLZ002 PK HNZ003; PK HLZ003			Tantárgy neve SZAKDOLGOZATI KONZULTÁCIÓ I. <i>Kritériumfeltétel</i> SZAKDOLGOZATI KONZULTÁCIÓ II. <i>Kritériumfeltétel</i> SZAKDOLGOZATI ZÁRÓKONZULTÁCIÓ		
			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	0	0	0	Előadás	Vizsga
V.	0	0	0	Szeminárium	Évközi jegy
VI.	0	0	10	Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A választott szakdolgozati témában való elmélyülést segíti a kurzus az oktatóval folytatott egyéni konzultációk segítségével.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgatók az oktatóval egyeztetett szakdolgozati témaválasztást követően ütemterv szerint készítik el szakdolgozatukat, melyben a tudományos igényesség mellett törekednek a katechetikai vonatkozásokra és a formai követelményekre (lásd: a szakdolgozati útmutatóban). A szakdolgozat elkészítésére a KRE TVSZ ad további szempontokat.					
SZAKIRODALOM: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kijelölt és kutató szakirodalom. 					

Tantárgy kódja PK HNZ004; PK HLZ004			Tantárgy neve HITTANOKTATÓI ZÁRÓTANÍTÁS		
:			Tárgyfelvételi előfeltétel PK HN1304 és PK HN1305 és PK HN1245; PK HL1304 és PK HL1305 és PK HL1245		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
VI.	0	0	0	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY CÉLJA: A zárótanítás az önálló valláspedagógiai munkára alkalmas és e feladatra kész személyiség bemutatkozása egy tanóra megtervezésével, megtartásával és elemzésével, mellyel bizonyítja szakmai felkészültségét. A zárótanítás értékelése ötfokozatú érdemjeggyel történik. Az érdemjegyet az előkészületi tevékenységek (óratervezet), a megvalósítás (tanítási óra) és a szakmai önértékelés alapján állapítja meg a Hittanoktató- és Kántorképző Intézet a szakfelelős által felkért szaktanári és gyakorlatvezetői vélemények és ajánlások figyelembevételével. A zárótanításról jegyzőkönyv készül, amely melléklete a zárótanítás tervezete. A tanegység további részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgató</p> <ul style="list-style-type: none"> • önállóan, a megszerzett szakmai elméleti és szakmódszertani ismeretek, kompetenciák, készségek és képességek birtokában hit- és erkölcsstan tanítási órát tervez és tart, • valláspedagógiai tevékenységét mind a tanulók, mind a maga szempontjából tudatosan elemezi és értékeli, ehhez írásbeli előkészületeket tesz (tervezet, védés). 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lásd a korábbi tantárgyleírások szakirodalmát 					